

†Μητροπολίτου Νικοπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΥ

Διάλεξη, πού δόθηκε στην Αΐθουσα

τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας στίς 3.12.1980

ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Συλλόγου «Οἱ Φίλοι τοῦ Ἁγίου Ὄρους»

Πῶς προσεγγίζω τό θέμα

Παρακαταθήκη τῶν ἁγίων Πατέρων μας εἶναι νά μή μιᾶμε γιά πράγματα, γιά τά ὁποῖα δέν ἔχομε προσωπική πείρα, γνώση καί ἐμπειρία[1]. Νά ὁμολογοῦμε μέ ταπείνωση τήν ἄγνοιά μας. Νά μή γινώμαστε διδάσκαλοι, τή στιγμή πού πρέπει νά στέκωμε στή θέση τοῦ μαθητή. Διαφορετικά τά λόγια μας δέν θά ἀπηχοῦν τήν ἀλήθεια. Θά εἶναι ἀπλῶς οἱ μάταιες συλλήψεις τῆς διανοίας μας, νοσηρές φαντασιώσεις.

Καί ὀνομάζω τίς συλλήψεις τοῦ στοχασμοῦ νοσηρές, γιατί ὅσο πιό πολύ γίνονται πιστευτές, τόσο πιό πολύ διαστρέφουν καί ἀρρωσταίνουν τόν ἀνθρώπινο νοῦ, βυθίζοντάς τον στό ψέμα, δηλ. στήν αὐθαιρεσία εἰς βάρος τῆς ἀλήθειας. Ἀπαισιώτερο, ἀπεχθέστερο καί δυσειδέστερο ἀπό ὅλα τά ψηλαφητά σκοτάδια, ὅσο καί ἄν φαίνωνται βαριά.

Ἐνεργώντας λοιπόν σύμφωνα μέ τήν ἱερή αὐτή πατερική παρακαταθήκη, δέν θά ἔπρεπε νά πάρω γιά θέμα τῆς σημερινῆς μου ὁμιλίας «**Τό μήνυμα τῆς κορυφῆς τοῦ Ἰθω**», ἀφοῦ δέν ἀξιώθηκα νά ἀνεβῶ οὔτε πνευματικά, ἀλλά οὔτε καί σωματικά. Πνευματικά δέν εἶμαι ἄξιος. Πνευματικά στόν Ἰθω ἀνεβαίνουν, ὅπως ἀνέβη στό Σινᾶ ὁ Μωϋσῆς, μόνο ἐκεῖνοι πού μέ τόν κόπο τους γίνονται «κατά Μωϋσῆν», ἀνάλογοι μέ τόν Μωϋσῆ. Ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται πολλά γιά νά μπορέσει νά ἀνεβεῖ στήν νοητή κορυφή τοῦ Ἰθω. «Οὐ τοῦ παντός, ὦ οὔτος. Οὐ τοῦ παντός. Οὐδέ τῶν χαμαί ἐρχομένων»[2]. Ὅποιος ἀποδύεται σέ ἕνα τέτοιο τόλμημα, πρέπει νά εἶναι τουλάχιστον σάν τόν Ἀαρών ἢ τόν Ὄρ[3]. Ἄν δέν εἶναι, κάνει καλά νά κάθεται στούς πρόποδες καί νά περιμένει μέ ταπείνωση τήν φωτιστική λαλιά τῶν ἀξίων, τῶν ἀναβεβηκότων ἐκεῖ καί διαβεβηκότων ἐν θεωρίᾳ.

Ἐγώ προσπαθῶ νά εἶμαι μαθητής. Δέν λέγω «εἶμαι μαθητής», ἀλλά προσπαθῶ νά γίνωμαι μαθητής τῶν ἁγίων, τῶν διαβεβηκότων ἐν θεωρίᾳ, οἱ ὁποῖοι τήν «τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καί παρουσίαν ἐγνώρισαν, ὄχι «ἐξακολουθήσαντες μύθοις σεσοφισμένοις, ἀλλά ἐπόπτει γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος σὺν αὐτῷ ὄντες»[4] σέ κάποιο ἅγιο ὄρος, πού τυχαίνει νά τό λένε εἴτε Σινᾶ, εἴτε Θαβώρ εἴτε Ἰθωνα.

Τό παράξενο μέ ἐμένα εἶναι, ὅτι στήν κορυφή τοῦ Ἰθω δέν ἔχω ἀνέβη, ὄχι νοητά ἀλλά οὔτε καί σωματικά. Καί νοητά μέν, καταλαβαίνετε γιατί.

Σωματικά δέν ἔκανα τήν ἀπόπειρα νά πάω, ἐπειδή δέν μοῦ ἀρέσει ὁ τουρισμός, καί μάλιστα ὅταν γίνεται μέ τό σεμνό μανδύα τῆς ἱεραποδημίας.

Νοητή ἀνάβαση στήν κορυφή τοῦ Ἄθω εἶναι ἡ ἀπόκτηση τῆς δόξης τῆς θεώσεως πού εἶναι ὁ δύσκολος ἀλλά δυνατός καί ὑπερπρόθητος δρόμος τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ σωματική ἀνάβαση στίς ἡμέρες μας εἶναι ἕνα φαινόμενο καθολικό. Τέλεια μάλιστα «καθολικό». Τέλεια καθολικό, ἀφοῦ καί ἡ καθολική θεολογία, ἀλλάζοντας συνεχῶς τοποθετήσεις δέ διάφορα θέματα, εἶχε τήν ἀτυχία νά τήν καταντήσουν τουριστική[5].

Μερικοί ἄλλοι, μή μπορώντας νά ἀνεβοῦν ὀρθόδοξα, τό ρίχνουν στήν διαμαρτύρηση καί λένε. Δέν βαριέσαι; Καί τί νά πάω νά κάμω.

Βέβαια ἡ καταφρόνηση εἶναι πάντοτε πολύ εὔκολη. Ἀλλά δέν ὠφελεῖ σέ τίποτε. Μόνο βλάπτει.

Ἀπ' τούς τρεῖς τρόπους, ὁ πρῶτος δέν μοῦ πάει. Τόν δεύτερο δέν τό θέλω. Ἔτσι δέν μοῦ ἀπέμενε παρά νά καταντήσω ἕνας ἰδιότυπος διαμαρτυρόμενος. Ἕνας διαμαρτυρόμενος ὄχι ἐνάντια στήν Ὁρθόδοξη παράδοση, ἀλλά ἐνάντια στήν ἀνικανότητά μου νά οὐσιώσω τά παραγγέλματά της, νά οὐσιώσω στόν ἑαυτό μου τήν Ὁρθοδοξία. «Ἐπιστρέφω λοιπόν ἐπί τό ἴδιον ἐξέραμα»[6]. Καί προσεγγίζω στήν κορυφή τοῦ Ἄθω, στοχαστικά, ἀλλά ὄχι ἀπόλυτα στοχαστικά. Προσεγγίζω μέ τήν ἐλπίδα καί τήν πρός τόν Κύριο ἰκεσία, ὅτι ἡ σύμφυτη μου νοσταλγία τοῦ χαμένου Παραδείσου τῆς πνευματικῆς ἐμπειρίας τῶν ἁγίων, ἀποτελεῖ κάποια νοητή χωριστική γραμμή μεταξύ τοῦ στοχασμοῦ τῶν δυτικῶν, καί τοῦ δικοῦ μου πόθου νά κατωρθώσωμε τελικά νά ὑπερνικήσωμε τόν ξενόφερτο καί ξενόπρεπο τρόπο σκέψης καί ζωῆς, πού ἔχομε ἀποκτήσει, καί νά ἐνωθοῦμε ὀργανικά στόν ἅγιο κορμό τῆς ἐν Χριστῷ διδασκαλίας καί ζωῆς τῶν ἁγίων μας πατέρων. Ἀλλά αὐτά τά δύο πραγματώνονται στό ἅγιο Ὄρος. Καί στό Ἅγιο Ὄρος ἡ διδασκαλία τῶν πατέρων εἶναι ἡ μοναδική κοσμοθεωρία, καί ἡ ζωή τῶν πατέρων ὁ μόνος στόχος.

Ἄλλ' εἶναι καιρός πιά νά τραβήξωμε γιά τό ἅγιο Ὄρος. Ὅχι βέβαια γιά νά ἀπολαύσωμε τή χάρη καί ὁμορφιά πού ἔχουν οἱ πλαγιές του, τά βουνά του, τά δάση του. Κάτι περισσότερο.

Θυμᾶμαι κάθε φορά πού πηγαίνω στό Ὄρος, ἀντιμεπίζω πάντοτε τό ἴδιο παράξενο φαινόμενο. Ὅλοι οἱ ἐπιβάτες τοῦ μικροῦ πλοίου βγαίνουν στό κατάστρωμα. Καί κυττάζουν ἀχόρταγα τόν Ἄθωνα. Τί βλέπουν; Μιά σκιά. Μιά σκιά μέ μία ἡρεμη ἀλλά καί ἄγρια ὑποβλητική φυσική ὁμορφιά καί μεγαλοπρέπεια. Γιά μία στιγμή ἄκουσα ἀπό κάποιον τά λόγια ἐνός ποιητή:

Κρυσταλλωμένε Ἄθωνα, μέ θάμβος σέ κυττάζω,
καί βλέπων σε, τήν δεξιὰ τοῦ Πλάστου σου δοξάζω[7].

Α´

Ὁ Ἄθως καί τό μυστήριο τῶν Μοναχῶν

1. Ὁ Ἄθως

Ὁ Ἄθως εἶναι ἓνα βουνό, ὅπως ὅλα τά ἄλλα. Μέ πέτρες, βράχους, χαράδρες, ποτάμια, πηγές, δάση, καί - φυσικά - ἀγρίμια. Ὅπως ὅλα τά βουνά. Παράλληλα εἶναι μιά χερσόνησος, πού συνεχῶς τήν βρέχει μιά θάλασσα πολυκύμαντη, συνεχῶς φουρτουνιασμένη.

Ἀπό τή φυσική του πλευρά ὁ Ἄθως εἶναι μεγαλεῖο μόνο γιά κάποιον ὄνειροπόλο ποιητή. Στήν οὐσία, ὁ Ἄθως ἐξωτερικά εἶναι μιά ἀθλιότης. Γιά τόν ρεαλιστή ἄνθρωπο εἶναι σκέτη ἀθλιότης. Γιατί εἶναι ἄγριος, ἄγονος, ἀκατάλληλος γιά καλλιέργεια. Ἔχει τρομερή ὑγρασία, πού τσακίζει. Χειμῶνα καί καλοκαίρι. Καί γι' αὐτό ποτέ δέν βρέθηκαν ἄνθρωποι νά κατοικήσουν ἐκεῖ. Ποτέ δέν εἶχε ἡ χερσόνησος περισσότερο ἀπό ἓνα μικρό χωριουδάκι[8]. Ἀκόμη καί τά ἄγρια θηρία, τά πιό πολλά, τήν ἀπέφευγαν.

Μέ ἄλλα λόγια ὁ Ἄθως δέν εἶναι κατάλληλος γιά ἀνθρώπους, πού θέλουν «νά ζήσουν». Κάνει μόνο γιά κείνους πού τό ἔχουν πάρει ἀπόφαση νά ὑποφέρουν. Ἡ φύση του εἶναι τόσο ἄγρια, πού μόνο ἄνδρες μέ μεγάλη ψυχική λεβεντιά μποροῦν νά τήν ἀντέξουν.

Στόν τόπο αὐτό οἱ μοναχοί ἐπῆγαν καί ἐγκαταστάθηκαν πολύ ἔνωρίς. Καί ἦταν γι' αὐτούς ὅ,τι ἔπρεπε. Καί ἔτσι, σιγά-σιγά ἐγένεσε μοναστήρια, κελλιά, καλύβες, ἀρσανάδες, καλογέρους, ἐκκλησιές, καμπάνες, εἰκόνες, βιβλιοθήκες, βιβλία, προσκυνητάρια, ψαλμωδίες, λιβάνια, θυμιάματα. Καί σήμερα εἶναι μιά ὀλόκληρη πολιτεία. Μέ ἓνα ἔντελῶς δικό της τρόπο ζωῆς. Μέ ἓνα ἔντελῶς δικό της πολιτισμό, ὑλικό καί πνευματικό.

Μῆνες ὀλόκληρους, χρόνια, δεκαετίες νά ἐργάζωνται ἐκεῖ συνεργεῖα ἐρευνητῶν, δέν πρόκειται νά ἐξαντλήσουν τόν ἀνεξάντλητο ἐκεῖνο πλοῦτο, πού ἔχει κάμει τό ἅγιο Ὅρος νά θεωρεῖται τό μεγαλύτερο στόν κόσμον Μουσεῖο Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων. Κάθε τόσο βγαίνει καί ἓνα βιβλίον. Καί ὁ κόσμος μένει πάντοτε ἐκθαμβος. Π.χ. «Θησαυροί τοῦ Ἁγίου Ὅρους»[9].

Καί λοιπόν; Λοιπόν ἀλλοίμονο, ἂν δέν πᾶμε λίγο παραπέρα! Ἀλλοίμονο, ἂν μείνωμε σ' αὐτά.

2. Ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος μᾶς συμβουλεύει

Ὁ μέγας καί ἱερός Αὐγουστῖνος στό Βιβλίο του «Ὁμιλίες στό κατά Ἰωάννην ἅγιο Εὐαγγέλιο», γράφει:

«Ὅλα τά ὄντα δέν εἶναι πάντοτε τό ἴδιο ἀπλᾶ. Χωρίς ἄλλο νόημα. Ὑπάρχουν καί μερικά, στά ὁποῖα τό ὄρατό τους διεγείρει τό νοῦ, καί τό προσιτό στίς αἰσθήσεις τή νόησή μας. Ἔτσι μέσα ἀπό τά ὄρατά μποροῦμε νά βλέπουμε τόν ἀόρατο Θεό.

»Στά ἔργα τοῦ Χριστοῦ δέν ἀρκεῖ νά θεωροῦμε μόνο ἐκεῖνο πού φαίνεται, τό προσιτό στίς αἰσθήσεις. Πρέπει νά ἀνοίγωμε μέ αὐτά διάλογο. Νά τά ἐρωτᾶμε. Τί θέλετε νά μᾶς εἰπῆτε; Γιατί, ἂν τά κατανοήσωμε, ἔχουν τή δική τους γλῶσσα. Γιατί, ὅπως ὁ Χριστός εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἔτσι καί κάθε ἔργο τοῦ Λόγου, ἔχει νά μᾶς εἰπῆ κι αὐτό ἓνα λόγο. Ἄς μή περιοριζόμεθα σέ μιά ἐξωτερική, ἐπιφανειακή, ἐπιπόλαια ἀνάγνωση! Ἄς προσπαθοῦμε νά εἰσδύωμε σέ ὄλο τό βάθος. Γιατί κρύβει μέσα του κάτι πού, ἂν τό βγάλωμε ἔξω, θά μᾶς κάνει νά μείνωμε κυριολεκτικά κατάπληκτοι. Μέ τήν πρώτη πρόχειρη ματιά μας, βλέπομε κάτι τό μεγάλο, κάτι τό θαυμαστό, κάτι τό ὄντως θεῖο.

»Ὅμως, ὅπως δέν θά ἦταν ποτέ σωστό γιά μᾶς νά κυττάζωμε σέ ἓνα παλαιό χειρόγραφο μόνο τά γράμματα, ἂν εἶναι ὠραῖα, καί νά περιοριστοῦμε νά φλυαροῦμε γιά τήν μεγάλη τέχνη τοῦ καλλιγράφου, χωρίς νά ἐπιχειρήσωμε νά ἰδοῦμε τί ἔχει νά εἰπῆ σέ μᾶς τό βιβλίο, ἔτσι καί τό ὁποιοδήποτε πρᾶγμα, ὁποῖος ἀπλῶς καί μόνο τό κυττάζει, περιορίζεται στό νά τό θαυμάζει καί νά χαίρεται τήν ἐξωτερική του ὁμορφιά. Ἐκεῖνος πού θέλει νά κατανοήσῃ τό βιβλίο, τό διαβάζει. Γιατί ἄλλο εἶναι ἡ θέα μιάς σελίδας βιβλίου, καί ἄλλο τό διάβασμά της. Κυττάζοντας μιά σελίδα, μπορεῖ νά τή θαυμάζεις, ἀλλά δέν σοῦ λέει τίποτε. Γιά νά σοῦ εἰπῆ, πρέπει νά τή διαβάσῃς. Καί μόνον ὅταν ἐπιχειρήσῃς νά τή διαβάσῃς, θά μπορέσεις νά εἰπῆς, πρῶτα ἂν βγάξεις τά γράμματα, καί μετά, ἂν μπορεῖς καί μπαίνεις στό νόημα. Γιατί ἄλλο πρᾶγμα εἶναι νά σέ ρωτᾶει κανεῖς, «βλέπεις;» ἄλλο «γινώσκεις;», ἄλλο «ἀναγινώσκεις;» καί ἄλλο «ἄραγε γινώσκεις, ἂ ἀναγινώσκεις;» Ὅλοι βλέπουν. Ἀλλά μέ ἄλλα μάτια ὁ ἓνας, μέ ἄλλα ὁ ἄλλος, καί μέ ἄλλα ὁ τρίτος. Τά στοιχεῖα ὅλοι τά βλέπομε ἐξ ἴσου. Ἐνας ἀπλῶς τά κυττάζει καί τοῦ ἀρέσουν. Ἄλλος καί τά βλέπει καί τοῦ ἀρέσουν, ἀλλά καί τά διαβάζει καί τά ἐννοεῖ.

»Ἄς προσπαθοῦμε συνεπῶς, ὄχι μόνο νά κυττάζωμε καί νά θαυμάζωμε τό μυστικό πνευματικό μεγαλεῖο, πού ἔχομε μπροστά μας, ἀλλά καί νά τό διαβάζωμε καί νά τό κατανοοῦμε»[\[10\]](#).

Τότε δέν τέρπεται μόνο ἡ ὄραση καί τό αἶσθημα, ἀλλά καί φωτίζεται τοῦ ἀνθρώπου ὁ νοῦς καί ἡ καρδιά.

Νά λοιπόν τό ἐρώτημα: Βλέπομε καί θαυμάζομε! Διαβάζομε καί κατανοοῦμε; ἢ ἀπλῶς ἀγαλλιώμεθα πρός ὦραν σαρκικά, σωματικά,

συναισθηματικά, στεΐρα;

3. Τό μυστήριο τῶν μοναχῶν

Ἄντί λοιπόν νά ἐρευνᾶμε τά ἔργα τῶν μοναχῶν, καλλίτερα εἶναι νά προσπαθήσωμε νά μποῦμε στό μυστήριο τῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν, πού εἶναι καί ἡ γενεσιουργός αἰτία τῶν ἔργων τους.

Τί εἶναι ὁ μοναχός; Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ἀπαντᾷ: Μοναχός δέν εἶναι ἐκεῖνος, πού δέν ξέρει ἢ δέν μπορεῖ νά ζήσῃ στόν κόσμο. Δέν εἶναι ἐκεῖνος, πού δέν ἀπολαμβάνει τόν κόσμο καί τίς ἡδονές του, ἐπειδή τόν εὐνούχισαν ἄνθρωποι, καί ἔτσι τόν κατέστησαν ἀνίκανο γιά σέξ καί γλέντι. Δέν εἶναι ἐκεῖνος, πού ἐγεννήθη ψυχρός καί ἀνίκανος γιά σέξ.

Μοναχός εἶναι ἐκεῖνος, πού μόνος του ἀποκόπτει τόν ἑαυτό του ἀπό τέτοιες ἐπιθυμίες γιά τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδή ὁ ἴδιος τό θέλει. Καί τό κάνει μόνο γιά τήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ (Ματθ. 19, 9-12).

Ἀπό μερικούς ἐκφράζεται ἡ ἄποψη, πώς ἡ πορεία τοῦ ἀνθρώπου καθορίζεται ἀπό ὠρισμένες ψυχοσωματικές προϋποθέσεις. Σύμφωνα μέ αὐτήν, οἱ ἄνθρωποι διακρίνονται: σ' ἐκείνους πού «ἔχουν» ἔντονη σεξουαλικότητα καί «δέν μποροῦν» νά γίνουν μοναχοί· καί ἂν γίνουν θά ἀποτύχουν!· καί σ' ἐκείνους, πού εἶναι ψυχροί σεξουαλικά, καί συνεπῶς «ἀπό φυσικοῦ» τους «πλασμένοι» γιά καλόγεροι! Οἱ ἀπόψεις αὐτές, ἀτυχῶς ἀποδεκτές ἀπό πολλούς - ἀκόμη καί θεολόγους καί πνευματικούς πατέρες - εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτες ἀπό ὀρθοδόξου πλευρᾶς.

Οἱ ἅγιοι πατέρες τίς θεωροῦν ὄχι ἀπλῶς γελοῖες, ἀλλά δαιμονικές. Γιά τή στήριξη τῆς ἀπόψεως αὐτῆς μᾶς παραπέμπουν στό χωρίο Ματθ. 19, 9-12, τό ὁποῖο ὅμως διαστρέφουν καί παρερμηνεύουν φοβερά. Ὁρθή ἐρμηνεία μᾶς δίνει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος καί ἐρμηνεύοντας ἀκριβῶς αὐτό τό χωρίο, λέγει ἐν συντομίᾳ τά ἑξῆς:

Τά λόγια τοῦ Κυρίου μας, «ὅς ἂν ἀπολύσῃ τήν γυναῖκα αὐτοῦ καί γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται», οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι ἀσφαλῶς τά κατάλαβαν καλά. Ἄν δέν τά εἶχαν καταλάβει σωστά, ὁ Κύριος δέν θά τοὺς ἄφηνε στήν πλάνη. Θά τοὺς διώρθωνε.

Ἔτσι, ὁ ἅγιος ἀπόστολος Πέτρος συλλογιζόμενος πολύ σωστά μέ ἀφορμή καί βάση τά λόγια τοῦ Κυρίου ἐσκέφθη ὅτι στόν ἄνδρα πού θά τύχῃ γυναῖκα, πού δέν θά μοιχεύει μέν, ἀλλά καί δέν θά διαφέρει ἀπό ἄγριο θηρίο στή συμπεριφορά της, «οὐ συμφέρει γαμήσαι». Μέ ἄλλα λόγια ὁ ἅγιος ἀπόστολος Πέτρος εὐρῆκε, πώς εἶναι πιό ἐλαφρό καί πιό ἄνετο, νά ἔχει κανείς νά ἀντιμάχεται τίς ἐπιθυμίες τῆς ἀνδρικής του φύσεως, παρά νά ἔχει νά κάμει μέ μιᾶ γυναῖκα ὄχι καλή. Εἶναι δηλαδή προτιμότερη ἡ ἐγκράτεια μέ ὅλα βέβαια τά

«δυσάρεστά» της, από ένα γάμο μέ τά δυνατά «κακά» του.

Στήν ρεαλιστική αυτή παρατήρηση του αποστόλου Πέτρου, πού έδειχνε, πόσο γιά τήν αντίληψη του ή καταστολή τών σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν ἦταν πράγμα δύσκολο καί ὄχι εὐχάριστο, ὁ Κύριος μᾶς ἀντιπαρατήρησε: «Οὐ πάντες χωροῦσι τόν λόγον τοῦτον», ἀλλά μόνον ἐκεῖνοι «οἷς δέδοται». Μέ τά λόγια αὐτά ὁ Χριστός δείχνει, ὅτι ἡ παρθενία, εἶναι κάτι τό ἀντικειμενικά καλό, κάτι τό πολύ μεγάλο. «Βλέπετε; Οἱ ἄνθρωποι», μᾶς λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης, «παραδέχονται, πῶς ἡ παρθενία εἶναι κάτι τό -συγκριτικά μέ τόν **κακό γάμο**- ἐλαφρότερο καί ἀνετώτερο. Ἀντίθετα, ὁ Χριστός μᾶς λέγει, πῶς ἡ παρθενία εἶναι κάτι τό ἀντικειμενικά καί καθ' ἑαυτό μεγάλο καί ὑψηλό».

Καί συμπεραίνει ὁ ἅγιος Ἰωάννης: «Εἴτε στή σκέψη τοῦ Πέτρου σταθεῖς, εἴτε τήν ξεπεράσεις καί μπορέσεις καί ἀνεβεῖς σ' ἐκεῖνο, πού ἐδίδαξε ὁ Χριστός, τό ἅγιο Εὐαγγέλιο **καί μέ τά δύο** σέ σπρώχνει νά καταλάβεις, ὅτι ἡ παρθενία εἶναι τρόπος ζωῆς πού συμφέρει ἀπό κάθε πλευρά».

Ἐπειδή ὅμως ἡ ἐγκράτεια εἶναι πάντοτε δυσάρεστη στούς φιλόσαρκους καί συνήθως τήν θεωροῦν σάν βᾶρος ἀβάσταχτο, ὁ Κύριός μας ἔκαμε γιά τούς ἁγίους Του ἀποστόλους καί γιά μᾶς τούς ἐξῆς συλλογισμούς-ἐρωτήματα:

Γιατί ἡ παρθενία σοῦ φαίνεται βαρειά; Γιατί δέν θέλεις νά χάσεις τήν ἡδονή πού σοῦ προσφέρει τό σέξ! Σέ ἐρωτῶ λοιπόν: Ἄν ἦσουν ἐκ γενετῆς ἀνίκανος γιά σέξ, ἤ μέ εὐνουχισμό σέ εἶχαν καταστήσει ἀνίκανος γιά σέξ, τί θά ἔκανες; Θά εἶχες ἡδονές; Ὁχι. Ἀσφαλῶς ὄχι. Ὅπωςδήποτε ὄχι. Θά εἶχες καμμιᾶ ὠφέλεια ἀπό τή στέρησή τους; Ὁχι. Καμμιᾶ. Ζημία θά εἶχες; Ἴσως ναί. Ἴσως καί μεγάλη.

Ἀπό τήν παρθενία, δηλ. τήν ἐκούσια ἐγκράτεια, ἔχει κανεῖς μισθό; Ναί, ἂν ζεῖ ἐν παρθενία γιά τήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Τότε μόνο ἔχει μισθό. Ἄν τό κάνει γιά τή δόξα τοῦ Θεοῦ. Γιά τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Τότε μόνο ἔχει μισθό. Εἶναι δυνατό νά κάνει κανεῖς κάτι γιά τό Θεό καί νά μείνει χωρίς μισθό; Ὁχι. Ἀντίθετα. Ὅσο πιά μεγάλο εἶναι αὐτό πού κάνει κανεῖς, ὅσο πιά αἰσθητός ὁ κόπος, ὅσο πιά δυσκολοαποφάσιτος ὁ ἀγώνας, τόσο πιά πολύ ἀξία καί μισθό ἔχει. Ἐπειδή γίνεται γιά τό Θεό. Ὅ,τιδήποτε γίνεται γιά τό Θεό, ἔχει μισθό. Καί γι' αὐτό ὁ ἄνθρωπος πού ἔχει πνεῦμα Θεοῦ, ὅπως εὐχαριστεῖ τόν Κύριο, πού τόν ἀξιώνει νά ὑποφέρει γι' Αὐτόν, ἔτσι τόν εὐχαριστεῖ καί πού τοῦ δίνει τή δυνατότητα ὅλη νά κάμει τή ζωή του ἀγώνα δόξας καί τιμῆς τοῦ Θεοῦ μέ τό ἀγώνισμα τῆς παρθενίας, μέ τήν σεμνή καί ἐγκρατῆ του ζωή.

Μεγάλο χάρισμα εἶναι ἡ ἀγνότητα, ἐγκράτεια ἢ παρθενία. Καί μή φοβεῖσαι. Ἡ παρθενία δέν εἶναι βᾶρος ἀβάσταχτο. Εἶναι πολύ ἐλαφρότερη ἀπό ὅ,τι φαντάζεσαι. Ἀρκεῖ νά κάμεις μιά σοβαρή προσπάθεια καί θά τό καταλάβεις. Γιατί, ἂν δέν τό καταλάβεις αὐτό, ἀκόμη καί ἂν αὐτοευνουχισθεῖς σωματικά, οὔτε παρθενία θά ἀποκτήσεις, οὔτε ἀπό τήν τυραννία τών σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν

θά άπαλλαγεΐς ποτέ! Καΐ οΐ σαρκικΉς Ήπιθυμΐες δΉν προκαλοΐνται τΉσο άπό τΉ λειτουργΐα τΉν γεννητικΉν Ήργάνων, Ήσο άπό τΉν Ή ΉσωτερικΉ σου τοποθέτηση καΐ πεποΐθηση σΉ τελικΉ άνάλυση σου λέγει, Ήτι Ή ζωΉ σου καταξιώνεται καΐ γίνεται Ήμορφη μΉ τΉν άναζΉτηση καΐ άπόκτηση τΉς σεξουαλικΉς ΉδονΉς!

Ή, λοιπόν, μόνο άν χαλιναγωγήσεις τΉ λογισμό σου, μόνο άν άποκτήσεις σωστΉ τοποθέτηση στΉ θέμα αΐτό, καταστέλλονται καΐ κατασιγάζουν τΉ άγρια κύματα τοΐ σΉξ. Μόνο τότε γίνεται γαλήνη. Καΐ δΉν ΐπάρχει πΐό **δαιμονικΉ** άντίληψη άπό τΉν άποψη Ήτι Ή σεξουαλικΉτητα ΉξαρτΉται άπό τΉς ψυχοσωματικΉς προΐποθέσεις τοΐ άνθρώπου, τοΐ κάθε άνθρώπου χωριστΉ. Ή άντίληψη αΐτή άποτελεΐ κατασυκοφάντηση τοΐ Ήργου Θεοΐ. Καΐ Ήδηγεΐ στΉ νΉ θεωροΐν αΐτία κάθε κακοΐ, Ήχι τΉν Ήλλειψη πόθου άποκτήσεως τΉν άρετΉν, αλλΉ τΉς σωματικΉς καταστάσεις καΐ προϋποθέσεις!

ΜΉ αΐτό τΉ σκεπτικΉ, οΐ πΐό πολλοΐ καταλήγουν στΉν άποψη, Ήτι δΉν Ήναι Ήνοχοι γΐα τΉς πράξεις τους, άφοΐ δΉν καθορίζονται άπό τΉν ΐδικΉ τους καλή Ή κακΉ θέληση, αλλΉ άποτελοΐν γΐ αΐτούς μΉ ΐποχρεωτικΉ κατάσταση, μΉ νομοτέλεια, πΉ τΉς Ήδηγεΐ στΉ συμπΉρασμα, πΉς μολοΐν νΉ άμαρτάνουν χωρΐς νΉ άφήνουν τόν ΉαυτΉ τους νΉ αΐσθάνεται Ήλεγχο συνειδηΉσεως («άδεΐς»)!

Καΐ ποΐός Ήναι Ήκεΐνος πΉ δΐνει τέτοιες κατευθύνσεις; Ποΐός Ήμβάλλει στοΐς άνθρώπους τέτοιες σκέψεις; Ποΐός άλλος; «Ταΐτα Ή **διάβολος** Ήνομοθέτησε», μΉς κροΐει τόν κΐδωνα τοΐ κινδΐνου Ή άγιος ΐωάννης Ή Χρυσόστομος.

Καΐ γΐατΉ; ΜΉ θέλει καΐ Ήρώτημα; Γΐα νΉ μΉς καταΉρει νΉ παραδεχθοΐμε, Ήτι τΉ σΉξ δΉν Ήναι πρόβλημα ΉθικΉ, αλλΉ μΉ άναγκαιΉτητα μΉσα στΉ φύση μας. Ή σεξουαλικΉτητα δΉν ΉξαρτΉται τΉσο άπό τΉ σΐμα, Ήσο άπό τΉ φρόνημα, δηλ. άπό τΉ βασικΉ τοποθέτηση τοΐ άνθρώπου γΐα τΉ ζωΉ. Ήσο πΐό πολΐ τΉ βλέπει σΉν Ήκαιρΐα γΐα ΉδονΉ, μΉ πΐισμα φιλόκοσμο καΐ φιλήδονο, τΉσο πΐό πολΐ Ήδηγεΐται σΉ σεξουαλικΉ ΐπερλειτουργΐα. Καΐ, Ήταν παίρνει διαφορετικΉ τοποθέτηση, τότε καΐ οΐ λογισμοΐ του καΐ Ή νοΐς του Ήναι πΐό καθαροΐ άπό τέτοιες Ήκόνες, καΐ δΉν βλάπτεται άπό τΉς φυσικΉς κινήσεις τΉν μελΉν του. ΓΐατΉ μΉ τΉς προΐποθέσεις αΐτές Ήχει τΉ δυνατΉτητα νΉ κρατιΉται κριτΉς καΐ ΉλεγκτΉς τΉν κινήσεων αΐτΉν τοΐ σΐματός του καΐ νΉ μΉ γίνεται δοΐλος τους.

Άκριβΐς γΐ αΐτό Ή Κύριος μΐλησε γΐα Ήνούχους – άθελά τους Ήνούχους, γΐα νΉ μΉς τονΐσει, Ήτι άξΐα Ήχει νΉ γίνεται κανΐς Ήνούχος Ήχι άθελά του, αλλΉ γΐα τΉ βασιλΐα τοΐ Θεοΐ.

ΠροσοχΉ λοιπόν. Ή Ήγκράτεια καΐ παρθενΐα Ήναι κάτι τΉ πολΐ σπουδαΐο καΐ ΐψηλό, αλλΉ Ήναι καΐ δύσκολη. Γΐ αΐτό, γΐα νΉ τΉν άντέξει κανΐς, πΉπει νΉ χαλυβΐσει τΉ θέλησή του. ΝΉ τΉν κάνει δυνατΉ. ΜΉ θέληση τρεμουλιαστΉ Ή

αδύνατη μή προχωρείς σ' αυτό τό αγώνισμα!

Έπιτρέπεται νά τό λέει άνθρωπος είτε σέ άλλον είτε στον έαυτό του, ότι δέν τόν κυβερνάει ή λογική, ό νόμος του Θεού καί ή θέλησή του, αλλά οί σαρκικές επιθυμίες του;

Ό Κύριος είπε: «Ό δυνάμενος χωρείν, χωρείτω». Ποίος όμως είναι ό δυνάμενος; Ό άγιος Ιωάννης άπαντά κατηγορηματικά: «ό βουλόμενος». Ναί, ό Κύριος δέν είπε: «Στήν παρθενική ζωή νά προχωρήσει ό σεξουαλικά άνίκανος». Αντίθετα μάς τονίζει ότι πρέπει νά προχωρεί «ό δυνάμενος»· ό ίκανός· ό σεξουαλικά έν τάξει· εκείνος πού για τή βασιλεία του Θεού καί τήν άπόκτησή της παίρνει τήν άπόφαση νά τά θυσιάσει όλα, άκόμη καί τίς δυνατότητες πού έχει νά απολαύσει τήν ήδονή του σέξ άναμάρτητα μέ τόν τίμιο γάμο!

Γιατί όμως ό Κύριος υπέδειξε σάν ένα αγώνισμα καί τήν άγνότητα καί παρθενία; Έπειδή θέλει, για τή βασιλεία του Θεού νά έξαντλήσωμε όλα τά περιθώρια τής αγωνιστικότητάς μας, καί νά άξιωθούμε νά κάμωμε «καρπόν εκατονταπλασίονα»!

Καί γιατί είπε τό «οίς δέδοται»; Για νά μάς δείξει, ότι ή παρθενική ζωή είναι ένα πρωτάθλημα. Ή μάλλον για νά μάς κάνει νά καταλάβωμε, ότι στήν τέλεια μορφή της ή άγνότητα δέν είναι άπλώς τό πρωτάθλημα, αλλά τό «κύπελλο του πρωταθλήματος», άπόκτημα έπάξιο, καί όχι δωρεά. Γι' αυτό δίδεται μόνο σ' εκείνους πού τό επιδιώκουν καί τό άξίζουν: «Τοίς βουλομένοις».

Καί γιατί είπε ό Κύριος, ότι «δέδοται»; Για νά μάς δείξει, ότι εκείνος πού θέλει καί αγωνίζεται, όπωσδήποτε θά έχει πλούσια τή θεία βοήθεια. Καί θά επιτύχει. Καί θά νικήσει. Καί θά ξεπεράσει κατά πολύ τίς δυνάμεις του. Καί θά πάρει τό βραβείο. Τό στέφανο τής άγνότητας καί τής έγκράτειας, ίσως στήν υπέρτατή του μορφή, πού είναι κάτι τό επάνω από τά περιθώρια τής ανθρώπινης φύσεως. Δηλ. ένα χάρισμα του Θεού, μιά δωρεά του άγίου Πνεύματος!

Καί μή ξεχνάμε, πώς σύμφωνα μέ τήν όρθόδοξη διδασκαλία όλα τά χαρίσματα του άγίου Πνεύματος δίδονται μόνο σ' εκείνους πού είναι άξιοι νά τά λάβουν. Καί τέτοιοι είναι μόνο εκείνοι πού τά επιδιώκουν καί αγωνίζονται για τήν άπόκτησή τους.

* * *

Τέτοιος αγωνιστής λοιπόν είναι καί ό μοναχός. Μοναχός είναι ό άνθρωπος, πού παίρνει στά σοβαρά τή βασιλεία του Θεού. Καί τήν άπόκτησή της. Καί λέγω «στά σοβαρά», γιατί οί πιό πολλοί τήν θέλουν μέν νά τήν άποκτήσουν, ή μάλλον λένε πώς θέλουν νά τήν άποκτήσουν, αλλά συνεχώς ζοϋν σάν νά τήν παίζουν «κορώννα-γράμματα». Αυτή τήν έντύπωση δίνουν,

ἀφοῦ ἐλάχιστα κάνουν συνειδητά, μόνο καί μόνο γιά τήν ἀπόκτησή της.

Ὁ μοναχός εἶναι ἕνας ἄνθρωπος, πού θέλει νά πάει στόν παράδεισο. Καί ὄχι ἀπλῶς νά πάει. Ἀλλά νά πάει κατά τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός ἔχει βέβαια ἔλεος ἄπειρο. Τόσο, ὥστε σώζει καί τό ληστή, καί τόν τελώνη καί τήν πόρνη. Ὅμως ὁ Θεός ζητεῖ τήν τελειότητα. Ζητεῖ νά Τόν ἀγαπᾶμε ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἐξ ὅλης καρδίας, ἐξ ὅλης ἰσχύος, ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς μας. Ζητεῖ νά τοῦ προσφέρουμε καρπό ἔργων, εἰ δυνατόν ἑκατονταπλασίονα. Καί ζητεῖ νά ζοῦμε γιά τή δόξα Του. «Ἐν τούτῳ, λέγει ὁ Χριστός, ἐδοξάσθη ὁ Πατήρ, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καί καρπὸν φέρητε, καί ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη»[\[11\]](#).

Ὁ μοναχός θέλει στή γῆ νά κάμη γιά τήν ψυχή του, καί γιά τό Θεό, ὅ,τι περισσότερο μπορεῖ. Ὅχι ὅ,τι λιγώτερο, ὅπως προσπαθοῦν συνήθως «νά ξεμπλέξουν» οἱ κοσμικοί. Αὐτά ὅμως δέν εἶναι καί τόσο εὐκόλα πράγματα. Μόνο τό πρῶτο βῆμα νά κάνει κανεῖς, τήν ἀποταγή, χρειάζεται τέτοιος ἡρωϊσμός καί τέτοια δύναμη θυσίας, πού ἀκόμη καί ἄνθρωποι μέ βαθύ τόν πόθο τῆς τελειότητος, διστάζουν νά τό κάμουν. Καί θυμηθῆτε τόν πλούσιο νεανίσκο[\[12\]](#) τοῦ εὐαγγελίου. Γι' αὐτό ἡ ἀποταγή εἶναι ἕνα τεραστίας σημασίας πνευματικό δρασκέλισμα. Καί τό κάνει κανεῖς, μόνο ὅταν παύσει νά σκέπτεται λογικά, καί ἀρχίσει νά σκέπτεται «θεολογικά».

Καί ἀφοῦ ὅμως ὁ μοναχός τό κάμη αὐτό τό δρασκέλισμα, δέν τά εὐρίσκει ὅλα ρόδινα. Κόσμος καί σατανᾶς τόν πολεμοῦν σκληρά. Ἀνελέητα. Ἀνειρήνευτα. Ἀνυποχώρητα. Μέ τό διπλό ἐγκεντρισμό: τῆς σαρκός καί τοῦ πνεύματος. Καί ἐπειδή «πᾶσα ἡ δύναμις τοῦ ἐχθροῦ ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστροῦ»[\[13\]](#), ἡ κάθαρση γιά τόν μοναχό, καί γιά κάθε ἄνθρωπο, ἀρχίζει μέ τόν ἀγῶνα καί τή νίκη κατά τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν. Χωρίς ἄμυνα στό θέμα αὐτό, χωρίς ἀγῶνα γιά κάθαρση ἀπό τά σαρκικά πάθη, ὁ ἄνθρωπος δέν ἔχει ἀκόμη κάνει οὔτε ἕνα βῆμα στήν ἄμυνά του κατά τοῦ διαβόλου. Ὁ ἐγκεντρισμός τοῦ πνεύματος μᾶς κάνει νά νομιζῶμε, πῶς ἡ δική μας γνώμη εἶναι ἡ πιό καλή τοῦ κόσμου. Πῶς δέν ἔχομε ἀνάγκη ἀπό γνώμη καί συμβουλές. Νικιέται μέ τήν ταπείνωση καί τήν ὑπακοή σέ Γέροντα. Μέ τήν κοπή τοῦ θελήματος. Καί στά δύο σημεία ὁ μοναχός νικάει ἀγωνιζόμενος ἐναντίον τῶν παθῶν. Καί ἀγωνίζεται μέ τούς χειρότερους ὄρους. «Μή θελούσης τῆς καρδίας». Καί αὐτό εἶναι κάτι τό κυριολεκτικά τραγικό. Ἀλλά καί ἐδῶ εἶναι ὄλο τό μεγαλεῖο τῆς μοναχικῆς πολιτείας. Γιατί «ὁ μοναχός βία ἐστί φύσεως διηνεκῆς»[\[14\]](#).

Θά ἦταν παράλειψη νά μή ἀνεφέραμε, μέχρι ποῦ ἔφθανε ἡ βία τῶν ὀσίων κατά τῆς φύσεως, γιά νά «σπάζη» μέσα τους τό πνεῦμα τῆς φιληδονίας καί νά σβῆσει ἡ ἔστω καί ἐλάχιστη ἀνθυμίαση τῶν παθῶν. Μέ τό πνεῦμα αὐτό, καί στήν ἐπιδίωξή του νά καταδαμάσει τόν ἐγκεντρισμό τῆς σαρκός καί τοῦ πνεύματος ὁ ὅσιος Ἀκάκιος ὁ Καυσοκαλυβίτης ἔτρωγε τριμμένο ξερό χορτάρι ἀνακατεμένο μέ τριμμένο μάρμαρο. Καί κάθε φορά πού τό ἔτρωγε, γράφει ὁ βιογράφος του, τόν «ἐπήγαινε» αἷμα. (Βλ. Μεγ. Συναξαριστής τόμ Δ', ἔκδ. Γ,

σελ. 220 καί Εύλ. Κουρίλα, ξ. ά. Σελ 74). Ίσως μερικοί θά τόν κατακρίνουν, ότι δέν εΐχε «διάκριση». Ό Θεός τόν έδόξασε. Τόν έκαμε «μυροβλύτη». Η μνήμη του τιμάται τήν 12ην Άπριλίου. Άς σταθοϋμε μέ εύλάβεια μπροστά στό άγιο φρόνημα, πού τόν ώθοϋσε στήν τόσο σκληρή αύτή ένέργεια.

Ό έγωκεντρισμός τοϋ πνεύματος συντρίβεται μέ τήν ταπείνωση καί τήν ύπακοή.

Στό σημείο αύτό, άς αναφερθοϋμε καί σέ κάτι άστείο: Σχετικά πρόσφατα μιά έφημερίδα έκανε «έρευνα» γιά τό άγιο Όρος. Ήθελε νά δείξει ότι δέν εΐναι έκειΐ τά πράγματα καθόλου καλά. Τουλάχιστον αύτό συμπεραίνει ό αναγνώστης άπό τά γραφτά τών έρευνητών.

Ένας δημοσιογράφος έγραφε πώς στό Άγιο Όρος συνάντησε ένα μοναχό καθισμένο ήσυχα σ' ένα πεζούλι. τόν πλησίασε καί τόν ρώτησε: «Πάτερ, μπορείς νά μοϋ εΐπής, τί εΐναι καλόγερος;» Τοϋ άπάντησε ό γεροκαλόγερος βαθυστόχαστα. «Ό καλόγερος εΐναι ένα σκυλί. Άν τοϋ δώσης ένα ξεροκόμματο, τοϋ κάνεις καλό. Άν τοϋ δώσης μιά κλωτσιά, τοϋ κάνεις μεγαλύτερο καλό». Καί ό νεαρός δημοσιογράφος, πού δέν σκάμπαζε γρϋ άπό καλογερική, τοϋ έδωσε μιά κλωτσιά! Έγραψε στήν έφημερίδα του, ότι οί καλόγεροι εΐναι άνθρωποι βλαμμένοι! Καί ότι ή καλογερική έξαθλιώνει τόν άνθρωπο!

Ό έξαίσιος εκείνος μοναχός εΐχε δώσει τήν πιό όμορφη καί πιό πνευματική άπάντηση. Άλλά όπως λέγει ό άγιος άπόστολος Παϋλος «ψυχικός άνθρωπος οϋ δέχεται τά τοϋ Πνεϋματος, οϋδέ γάρ δύναται. Μωρία γάρ αύτῶ έστι»[\[15\]](#).

Καί μιά τούρκικη παροιμία λέγει: «Τί καταλαβαίνει ό γαΐδαρος άπό χρυσάφι»!

Όπως βλέπετε, πρέπει νά ξέρει κανείς καί νά διαβάζει. Δέν άρκεΐ νά βλέπει. Άλλά οϋτε καί νά διαβάζει άρκεΐ. Πρέπει καί νά κατανοεΐ.

4. Η προσφορά τών μοναχών στήν Έκκλησία

1. Ό Άθως άρχισε νά γίνεται κέντρο τοϋ μοναχικοϋ βίου, όταν οί επιδρομές τών Άράβων άποδεκάτισαν τούς άσκητές τής Αιγύπτου καί Συρίας καί κατέστησαν άδύνατη τή ζωή τους εκεί. Καί ήταν, γιά τούς λόγους πού έχομε εκθέσει, ό ιδεώδης τόπος. Καί τό κυριώτερο: Ήταν έλεύθερος. Στά χέρια τών Ρωμιών. Καί ή θεία Σοφία έφώτισε τούς βασιλείς τής Κωνσταντινούπολης μας καί περιφρούρησαν τήν ιερότητα τοϋ τόπου μέ νόμους, πού - δόξα τῶ Θεῶ - ισχύουν μέχρι σήμερα. Καί τούς έσεβάσθη καί ό

Σουλτᾶνος. Καί ὁ Χίτλερ.

Ἔτσι ἐδημιουργήθη ἡ ἀσκητική πολιτεία τοῦ Ἄθωνα. Καί ἄς μή σᾶς φανεῖ παράξενο. Ἦταν ἀπαραίτητη. Γιατί ὁ μοναχός, ὅσο κι' ἂν λέγεται μοναχός, εἶναι ἀδύνατο νά ζήσει μοναχός του (ἐκτός ἂν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τόν σκεπάσει ἀπό τό πρῶτο του ξεκίνημα, ὅπως τόν ἅγιο Παῦλο τό Θηβαῖο κ.ἄ.). Ὁ μοναχός ἔχει πιό πολύ ἀπό ὅλους ἀνάγκη ἀπό μιά κοινωνία: ἔχει ἀνάγκη ἀπό Γέροντα, πνευματικό, ἱερέα, ζωντανά παραδείγματα καλωσύνης, ὑπομονῆς, ἀγῶνα προσευχῆς, ταπεινώσεως, ὑπακοῆς. Ὁ μοναχός δέν ζεῖ μόνος του. Ζεῖ ἰδιόμορφα. Σέ μιά κοινωνία ἰδιόμορφη. Μέ μέλημά του ὄχι τήν ἀπόκτηση, τό γλέντι, τή διασκέδαση, ἀλλά τήν τήρηση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Καί αὐτή του ἡ θέληση καί ἀπόφαση, ὑπῆρξε, -ὅπως παρατηρεῖ εὐστοχώτατα ὁ ἀοίδιμος Μητροπολίτης Κορυθαῖς καί καθηγητής Εὐλόγιος Κουρίλας, ἀγιορείτης,- «ἡ εὐσθενεστέρα ἀπολογία ὑπέρ τοῦ Χριστιανισμοῦ»[\[16\]](#). Πραγματικά. Ἡ ζωή τους, τῶν μοναχῶν, ἦταν καί εἶναι πάντοτε ἡ μεγαλύτερη προσφορά στό Χριστιανισμό. Ὁ ἠρωϊσμός τους καί ἡ θυσία τους τόν ἐξύψωνε καί στά μάτια τῶν εἰδωλολατρῶν, ἀλλά καί στά μάτια τοῦ λαοῦ του. Οἱ ἀρετές καί ἡ πίστη τῶν μοναχῶν δέν ἄφησαν νά ἐκχυδαίσθῃ οὔτε τό δογματικό, οὔτε τό ἠθικό κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ.

2. Σάν παράδειγμα τῆς αἴγλης, πού εἶχε ὁ μοναχικός βίος στά μάτια τῶν εἰδωλολατρῶν, θυμηθῆτε τήν ἱστορία τοῦ Γεροντικοῦ[\[17\]](#) γιά τούς δύο μοναχοὺς καί τό ἱερέα τῶν εἰδώλων. Ἱερεὺς τῶν εἰδώλων σημαίνει: ἐπίστευε στήν εἰδωλολατρεία κάπως πιό συνειδητά καί ἰδεολογικά ἀπό ὅ,τι οἱ ἄλλοι εἰδωλολάτρες. Μιά ἡμέρα λοιπόν αὐτός ὁ ἱερεὺς συνάντησε στό δρόμο του ἕνα νεαρό μοναχό, πού ἐκφράζοντας μέ ἀγριότητα τό πιστεύω του γιά τούς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων, τοῦ φώναξε: «Αἰ, αἰ, δαῖμον, δαῖμον». Δηλ. διάβολε, διάβολε. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν, ὅτι ὁ ἱερέας τῶν εἰδώλων ἐθύμωσε καί τόν ἔκανε τουλοῦμι στό ξύλο. Μετά ἀπό λίγο συνάντησε ἕνα ἄλλο γέροντα, δηλ. ἕνα καλλιεργημένο μοναχό, τόν ὄσιο Μακάριο, ὁ ὁποῖος καί χαιρετώντας τον εὐγενέστατα, τοῦ εἶπε: «Σωθείς, σωθείς, καματηρέ». Δηλ. ὁ Θεός νά σέ ἐλεήσει. Ὁ Θεός νά σέ ἀμείψει. Ὁ Θεός νά σέ σώσει, τόσο πού κοπιάζεις γιά τή σωτηρία σου! Ὁ ἱερέας ἐκεῖνος ἐσυγκινήθη τόσο ἀπό τήν εὐγένεια τῶν εὐχῶν τοῦ Γέροντα, ὥστε μετά ἀπό λίγες ἐξηγήσεις πού ζήτησε, ἔγινε ὄχι μόνο χριστιανός ἀλλά καί μοναχός. Καί ἔμεινε μιά γιά πάντα κοντά στόν ἅγιο ἐκεῖνο Γέροντα. Ποιός; Ὁ ἱερέας τῶν εἰδώλων!

Στό βίο τοῦ ὁσίου Λουκᾶ τοῦ Στυλίου βλέπομε, ὅτι ἀφοῦ πρῶτα ἔζησε... πειραματικά... 133 ἡμέρες μέσα στό χιόνι τοῦ Ὀλύμπου τῆς Βιθυνίας, γιά νά ἰδῆ πού φθάνει ἡ ἀντοχή τοῦ ἀνθρώπου μέ τή χάρις τοῦ Θεοῦ, μετά ἀνέβη σέ ἕνα στύλο ἔξω ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη. Ἦταν ἡ πιό ζωντανή διαμαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας ἐναντίον τῆς χλιδῆς καί καλοπέρας τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν[\[18\]](#).

Ὁ μέγας ιστοριοδίφης **Χάρνακ**[\[19\]](#) ἔχει κάμει τήν ἐξῆς προσφυᾶ

παρατήρηση. «Η γεμάτη ύπομονή και καρτερία γενναιοφροσύνη τῶν μοναχῶν ὁδηγεῖ τελικά στό συμπέρασμα, ὅτι ὅταν ὁ χριστιανός ἐπιδιώξει νά πραγματώσει τό ἰδεῶδες του ἔξω ἀπό τόν κόσμο, τότε ὁ κόσμος στήνει μέσα στήν Ἐκκλησία τό δικό του ἰδεῶδες». Γι' αὐτό οἱ μοναχοί σάν τάγμα καί χάρισμα τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νά μή εἶναι οὔτε μέσα στόν κόσμο, οὔτε ἔξω ἀπό τόν κόσμο. Πρέπει νά εἶναι στό μεταίχμιο. Δηλ. καί μέσα καί ἔξω. Ἐξω ἀπό τίς ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου, ἔξω ἀπό κάθε τι τό σωματικό, καί μέσα, μέ τήν ἀγάπη καί τό ἐνδιαφέρον. Μέ ἄλλα λόγια πρέπει νά εἶναι μιά συνεχῆς πρόκληση πρὸς τόν κόσμο νά ὑψώνεται πρὸς τόν Θεό. Καί ἐπειδή ἀκριβῶς αὐτή εἶναι καί ἡ σχέση τῆς Ἐκκλησίας μέ τόν κόσμο, ἡ ζωὴ τῶν μοναχῶν εἶναι ζῶσα εἰκόνα τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας γιά τήν σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν κόσμο. Ἐπ' αὐτοῦ ἕνας διαπρεπῆς γερμανός θεολόγος ὁ Holl, πού ἀσχολήθηκε μέ τόν ἑλληνικό μοναχισμό, γράφει: «Ἡ ἑλληνική Ἐκκλησία ἔχει κάθε δικαίωμα νά καυχᾶται καί νά εἶναι ὑπερήφανη γιά τούς μοναχοὺς της. Οἱ μοναχοί της διέπρεψαν ἐκεῖ ἀκριβῶς, ὅπου πρέπει νά ἀναζητηθοῦν οἱ ὑπηρεσίες τῶν μοναχῶν. Δηλ. στόν ἐσωτερικό πνευματικό βίο τῆς Ἐκκλησίας, στήν πραγμάτωση τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν». Καί ὁ ἴδιος Γερμανός συμπεραίνει: «Ὅ,τι ἔχει ἡ ἑλληνική Ἐκκλησία, τό χρωστάει στοὺς μοναχοὺς της»^[20].

Χωρὶς τὴ δύναμη καί τό φῶς τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ὁ λαός τῆς Ἐκκλησίας θά μετέβαινε ἀπὸ τὴ μιά κατάπτωση σέ ἄλλη πῖο μεγάλη κατάπτωση. Καί ὁ Χριστιανισμὸς στό σύνολό του θά καταντοῦσε ἐκεῖ πού ἔχουν σήμερα καταντήσει οἱ λεγόμενοι προτεστάντες.

3. Οἱ μοναχοί εἶναι τό φῶς τοῦ κόσμου^[21]. Διότι, ὅπως προσφυστάτα παρατηρεῖ ὁ ὁσιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος: «Δέν ἠσθένησεν ἡ φύσις, ἀλλ' ἡ προαίρεσις». Ἡ θέληση τῶν ἀμαρτωλῶν ἔχει παραλύσει, ὄχι ἡ φύση! Καί, ἐπειδὴ οἱ μοναχοί ἔχουν θέληση τοῦ σωθῆναι καί μάλιστα τόσο μεγάλη καί δυνατὴ, ὥστε νά διαμαρτύρωνται γιατί ἡ φύση δέν μπορεῖ νά τοὺς ἀκολουθήσει (π.χ. στυλίτες, ἐρημίτες, βοσκοί, ἔγκλειστοι, κ.λ.π) ἡ ἀπόφασή τους νά σωθοῦν μέ κάθε τρόπο εἶναι φῶς, εἶναι ὁδηγητικὴ. Δείχνει ἔμπρακτα καί ἐμπράγματα, ὅτι δέν εἶναι ἄρρωστη ἡ φύση, ἀλλὰ ἡ προαίρεση. Ἡ αὐταπάρνησή τους εἶναι ἡ πῖο μεγάλη συμβολὴ στόν τομέα τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Στό παράδειγμά τους ὁ κάθε ἄνθρωπος συνειδητοποιεῖ, ὅτι τοῦ λείπει ἡ θέληση τοῦ σωθῆναι, ὅτι δέν ἔχει φόβο Θεοῦ καί πόθο σωτηρίας. Γι' αὐτό οἱ ἀσκητές εἶναι ἡ πανοπλία τῆς Ἐκκλησίας. Καί γιά ἄμυνα καί γιά ἐπίθεση. Καί σιωπῶν ἀκόμη ὁ ἀληθινός μοναχός εἶναι ΜΑΧΑΙΡΑ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ, δηλ. ἔμψυχο κήρυγμα μετανοίας.

Θυμηθῆτε τόν ἅγιο Ἀντώνιο στήν Ἀλεξάνδρεια. Ὅταν ὁ ἅγιος Ἀντώνιος κατέβηκε γιά πρώτη φορά στήν Ἀλεξάνδρεια, μέ τήν σιωπηλὴ παρουσία του μόνο, χωρὶς κηρύγματα, ἔγιναν Χριστιανοί περισσότεροι εἰδωλολάτρες, ἀπὸ ὅσους εἶχαν γίνε μιά ὀλόκληρη δεκαετία μέ τὰ κηρύγματα τῶν λογίων κληρικῶν τῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξάνδρειας! Γιατί ὁ Ἀντώνιος ἦταν ἔμψυχο κήρυγμα μετανοίας, γνήσια εἰκόνα χριστιανικῆς ζωῆς. Ὁ λόγος του ἤχοῦσε

σάν βροντή, γιατί ο βίος του έλαμπε σάν άστραπή (όπως έλέχθη για τον μεγάλο άσκητή Ιεράρχη, τον άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο).

5. Τό μυστήριο και τό μεγαλείο του Άγιου Όρους.

Αυτά τά φρονήματα έκφράζοντας ο άοίδιμος βασιλέας μας Άλέξιος Α΄ Κομνηνός έγραφε στους άγιορειτες:

«Πατέρες άγιοι, οί τό Άγιον Όρος κατοικοϋντες, οίδατε ότι, καθάπερ ή Κωνσταντινούπολις και βασιλίσα των πόλεων επάνω πάντων έστιν, ούτω τό **βασιλικώτατον** και **θειον Όρος** εις τά τής Οίκουμένης όρη. Καί ου μόνον οί Βασιλείς Χριστιανών, αλλά και αυτά τά έθνη τά γύρωθεν ήμών κατοικοϋντα, σύν ήμιν και αυτά έπισεμνύονται, και άγάλλονται μεθ' ήμών, διά τήν υπεράνθρωπον Ύμών πολιτείαν»[\[22\]](#).

Η εκεί ζωή των άσκητών, έκανε τό άγιο Όρος όχι απλώς Βασιλικό, αλλά βασιλικώτατο και θεϊο. Καί όχι στά μάτια κάποιου κοινοϋ θνητοϋ, αλλά στά μάτια του εϋσεβεστάτου και ένδόξου βασιλέως Άλεξίου. Γιατί ο Άλέξιος ήταν πρώτα Όρθόδοξος και έπειτα ό,τι άλλο.

Βασιλικώτατο λοιπόν και θεϊο τό Άγιο Όρος. Άλλά όχι μόνο. Έχει και κάτι άλλο παραπάνω. Αυτό τό παραπάνω είναι κάτι τό τόσο ύψηλό και ώραϊο, ώστε μόνο αν τό χαρακτηρίσωμε σαν «άπόθετο κάλλος»[\[23\]](#), δηλ. κάλλος μεγάλο, μυστικό, άποθησαυρισμένο, ανεξάντλητο, λέμε κάτι πού ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Ύπενθυμίζομε, ότι «άπόθετο κάλλος» ώνόμασε για πρώτη φορά ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος τον ανεξάντλητο θησαυρό θείων νοημάτων, πού έχει ή Αγία Γραφή.

Β' Τό μήνυμα της άγίας κορυφής

1. Τό μυστικό της άγίας Κορυφής

Έχει λοιπόν και τό όρος ένα «άπόθετο κάλλος», για τήν κατανόηση του οποίου «έτέρων ήμιν δεϊ όφθαλμών», κεκαθαρμένων.

Και τώρα, ως κάμωμε ύπομονή, να ακούσωμε μερικά, πού τά ακούει μόν ο άνθρωπος και μέ τον φυσικό τρόπο, μέ τά αυτιά τά σωματικά, αλλά δέν τά κατανοεί, αν δέν έχει τά αισθητήριά του κεκαθαμένα.

α. Στο βίο του όσιου και θεοφόρου πατρός ήμών Πέτρου του έν τω Άθω (ή μνήμη του έορτάζεται στις 12 Ιουνίου) διαβάζομε, πως, άφοϋ ειχε πιά πάρει τήν άπόφαση να περάσει τή ζωή του άγωνιζόμενος για τή βασιλεία του Θεοϋ, ένω ταξίδευε στη θάλασσα, είδε ένα όραμα, μιά όπτασία.

«Βλέπει τήν Ύπεραγία Θεοτόκο μέ δόξα πολλή, τιμή μεγάλη και

λαμπρότητα, καί μέ παρρησία. Κοντά της ἦταν ὁ ἅγιος Νικόλαος. Στεκόταν μέ πολλή εὐλάβεια μπροστά Της. Μέ δέος. Καί τήν παρακαλοῦσε ταπεινά: 'Δέσποινα Θεοτόκε, Κυρία τοῦ κόσμου, δείξε στό δοῦλο Σου Πέτρο ἕνα ἥσυχο τόπο, ὅπου θά μπορέσει νά μή ξεφύγει ποτέ ἀπό τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὑποσχέθηκε'. Ἡ κυρία Θεοτόκος ἐστράφη στόν ἅγιο Νικόλαο καί τοῦ εἶπε: 'Ὁ πιό καλός τόπος γιά νά εὐρη κανεῖς ἀνάπαυση εἶναι τό ὄρος Ἄθως. Τό ἔχω πάρει ἐγώ ἀπό τόν Υἱό μου κληρονομία μου. Ὅποιος θέλει νά φύγει ἀπό τίς κοσμικές φροντίδες καί τήν τύρβη τοῦ κόσμου τούτου, νά πηγαίνει ἐκεῖ, καί θά ἔχει τή δυνατότητα νά ἐργάζεται τό θέλημα τοῦ Κυρίου μας ἀπερίσπαστα. Τό ὄρος αὐτό εἶναι τό ΠΕΡΙΒΟΛΙ μου. Καί στό ἐξῆς θά ὀνομάζεται ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ. Γιατί θά γεμίσει ἀγίους καί αγιότητα. Γιατί, ὅσους πηγαίνουν ἐκεῖ, ἐγώ θά τούς ἀγαπῶ καί θά τούς βοηθῶ πολύ. Θά ἔρθει δέ καιρός, πού ἀπό ἄκρο σέ ἄκρο του θά εἶναι γεμᾶτο μοναχούς. Χαίρει τό πνεῦμα καί ἀγαλλιᾶ καί σκιρτᾶ. Γιατί νύχτα καί ἡμέρα θά ὑμνοῦν τό ὑπερήμητο ὄνομα τοῦ Κυρίου καί Υἱοῦ μου. Καί, ἂν τό κάνουν καί τηροῦν τίς θεῖες ἐντολές, δέν θά τούς ἀφήσω ποτέ. Θά τούς βοηθῶ παντοῦ καί πάντοτε. Θά ἀποδιώκω τούς νοητούς καί αἰσθητούς τους ἐχθρούς καί πειρασμούς. Θά τούς ἀνακουφίζω τούς πόνους καί κόπους. Καί θά τούς ἀξιῶσω νά πάρουν χαρίσματα πολύ μεγάλα. Καί ἔτσι τό ὄρος αὐτό θά γίνεῖ παγκόσμια ξακουστό σάν ἅγιο ὄρος»[\[24\]](#).

Τό ἀπόθετο κάλλος τοῦ ἀγίου ὄρους εἶναι ἡ συνεχής σ' αὐτό μυστική παρουσία τῆ Ὑπεραγίας Θεοτόκου, πού τή μαρτυροῦν ἀδιάψευστα οἱ ἄπειρες ἐμφανίσεις Της στους ἀγίους καί ἀξιούς καί τά δυσεξαρίθμητα θαύματά Της.

Δέν εἶναι ἀνόητο, ἔχοντας τή ζωντανή Της παρουσία ἐν δόξῃ καί δυνάμει, νά καθόμαστε νά συζητοῦμε καί νά διαμυθιστοῦμε, ἂν ἡ Παρθένος ἐπῆγε στό Ἅγιο ὄρος καί πρὶν ἀπό τήν Κοίμησή της; Τί προσθέτει τό ναί; Τί ἀφαιρεῖ τό ὄχι; Ἄλλωστε δέν ἔχει καμμία σημασία, ἂν ἀπό κάπου ἐπέρασε κάποτε ἡ Παναγία, ἀλλά ἂν ἐξακολουθεῖ νά κάθεται καί νά ξεχύνει ἀπό ἐκεῖ τή χάρη της. Τό ζήτημα λοιπόν δέν εἶναι, ἂν κάποτε ἡ Παναγία ὠνόμασε τό Ἅγιο ὄρος Περιβόλι Της, ἀλλά ἂν ἐξακολουθεῖ νά τό θεωρεῖ ἀκόμη^[25].

Περιβόλι τῆς Παναγίας εἶναι τό Ἅγιο ὄρος. Καί ἡ κορυφή του θρόνος Της.

β. Ὅμως ἡ κορυφή τοῦ Ἄθω ἔχει καί ἕνα ἄλλο μυστικό καί ἀπόθετο κάλλος, πού εἶναι ἡ πιό γλυκεῖα ὁμορφιά σ' ὅλο τόν κόσμο. Ἡ ἀγία κορυφή ἔχει τό **σχῆμα τοῦ τιμίου καί ζωοποιῦ Σταυροῦ**^[26]. Ναί, ἔχει τό **σχῆμα τοῦ Σταυροῦ**. Πρῶτος τό παρετήρησε ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης. Ὁ μέγας αὐτός πατέρας καί ἀσκητής ἀνεβαίνοντας στήν ἀγία Κορυφή «ἄρπαζόταν». Ἄρπαζόταν ὁ νοῦς του στή θέα τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Καί, ἀφοῦ ὁ Σταυρός εἶναι ἡ δόξα τοῦ Χριστοῦ καί τῆς ἀγίας Τριάδος, μήπως ἡ θεωρία τοῦ τιμίου Σταυροῦ εἶναι τό ἴδιο μέ τή θεωρία τοῦ ἀκτίστου Φωτός; Νά, γιατί ὁλος ὁ ὀρθόδοξος κόσμος στρέφει τά βλέμματά του στό ἅγιο ὄρος, ἀπό ὅπου περιμένει δύναμη, φῶς, εὐλογία. Ὀλόκληρο τό ἅγιο ὄρος ἔχει στραμμένα τά

βλέμματα τῆς ψυχῆς του στήν ἁγία κορυφή, τό αἰθέριο θυσιαστήριο τοῦ πλάστου, ὅπως προσφυστάτα χαρακτηρίζει τήν κορυφή τοῦ Ἄθω ὁ ἀοίδιμος Εὐλόγιος Κουρίλας.

Χαῖρε Σταυρέ, ἁγίων βλέμμα[27].

Χαῖρε ἅγιον Ὅρος Ἄθω, ἡ γάρ δόξα Κυρίου, ὁ τίμιος Σταυρός, ἐπί σέ ἀνέτειλε[28].

2. Τό μήνυμα τῆς κορυφῆς στούς μοναχοῦς

Κάθε τι τό ὑψηλό εἶναι καί μιά πρόκληση. Ἡ πιό δυνατή πρόκληση. Πρόκληση γιά ἐκείνους πού δέν συμβολίζονται καί δέν ἀφήνουν τόν ἑαυτό τους νά γίνουν σκέτη σάρκα.

Τό πιό ὑψηλό στό κόσμο εἶναι ὁ Σταυρός καί ἡ Παναγία. Ὁ Σταυρός εἶναι ὁ συμβολισμός τοῦ ἀγώνα γιά τήν σωτηρία. Συμβολισμός τῆς θυσίας καί τῆς αὐταπαρνήσεως. Καί παράλληλα εἶναι ἡ δύναμη καί ἡ εὐλογία τοῦ ἀγώνα καί τῶν ἀγωνιζομένων. Ἡ Παναγία εἶναι ἡ πιό μεγάλη πρόκληση, γιά ὅλους τούς δούλους τοῦ Θεοῦ, πού ἔχουν φρόνημα ἀληθινά θεϊκό. Ζηλεύουν τίς ἀρετές Της. Καί θέλουν νά τίς φθάσουν. Τίς ἀρετές Της. Καί τή δόξα Της.

Σταυρός καί Παναγία, ὅπως εἶπαμε, συναντῶνται στήν κορυφή τοῦ ἁγίου Ὅρους. Γι' αὐτό ἡ ἁγία κορυφή τοῦ Ἄθω εἶναι ὄντως κορυφή. Κορυφή ἁγιότητας, στόχος καί πόθος τῶν ἁγίων καί τῶν μοναχῶν. Ὅλων. Ἐκεῖ ἐπαναπαύεται ὁ Θεός: Ὅπου ὁ Σταυρός καί ἡ Παναγία! Καί ἀπό ἐκεῖ κατεβαίνουν σέ μᾶς ὅλα τά δῶρα τοῦ Θεοῦ. Καί μᾶς φωτίζουν. Καί μᾶς ἀγιάζουν.

Γιά ὅλα αὐτά ἡ ἁγία κορυφή τοῦ Ἄθω εἶναι ἕνας συμβολισμός. Ἀλλά καί μιά οὐσία. Ἄς ἰδοῦμε πῶς:

Ὁ ὁσιος Μάξιμος ὁ Καυσοκαλύβης, μοναχός ἐνάρετος καί ἀγωνιστής στήν προσευχή καί τήν νηστεία, ζητοῦσε ἀπό τόν Κύριο ἔλεος καί φωτισμό.

Μία λοιπόν Κυριακή, τῶν ἁγίων Πατέρων, μετά τήν Ἀνάληψη, φανερώνεται σ' αὐτόν ἡ Κυρία Θεοτόκος μέ τόν Χριστό στήν ἀγκαλιά Της καί τοῦ λέγει.

«Ἀκολούθει μοι, πιστότατε Μάξιμε, καί ἀνέβα στήν κορυφή τοῦ Ἄθω, γιά νά πάρεις τή χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος».

Τήν ὀπτασία αὐτή τήν εἶδε τρεῖς φορές. Ἔτσι μετά ἀπό ἐπτά ἡμέρες ἄφησε τή Λαύρα καί ἀνέβηκε στήν κορυφή τοῦ Ἄθω, τό Σάββατο τῆς Πεντηκοστῆς. Τό βράδυ ἔγινε ἐκεῖ ἀγρυπνία, μετά ἀπό τήν ὁποία οἱ ἄλλοι προσκυνητές μοναχοί ἔφυγαν. Ὁ ἅγιος Μάξιμος ἔμεινε ἐκεῖ τρία νυχθήμερα μόνος. Προσευχόταν

ἀδειαλείπτως στον Κύριο και την ὑπεραγία Θεοτόκο. Ἀλλά αὐτό ἐξώργισε τόν Σατανᾶ, πού προσπάθησε νά τόν διώξει ἀπό ἐκεῖ μέ κάθε τρόπο. Τοῦ φαινόταν σάν νά ἐγίνοντο ἀστραπές, βροντές, σεισμοί τρομεροί και σάν νά ξεκόβονταν και κατακυλοῦσαν μέ τρομακτικό θόρυβο και καταστρεπτικά ἀποτελέσματα βράχοι και βουνά ὀλόκληρα. Καί ὅλα αὐτά τά ἔκαναν τά δαιμόνια γιά νά τόν ἐκφοβίσουν. Καί ἄλλοτε ἄκουε φοβερές ἄγριες φωνές, και ἔβλεπε ἕνα πλῆθος ἀπειλητικῶν ἀνθρώπων νά ἀνεβαίνουν ἀπό ὅλα τά μέρη τοῦ ὄρους ἐναντίον του, και νά ὀρμοῦν νά τόν διώξουν βιαίως ἀπό τήν ἁγία κορυφή. Ἀλλά ὁ ἅγιος Μάξιμος μέ τή χάρι τοῦ ἁγίου Πνεύματος δέν ἐφοβεῖτο. Ἔκανε συνεχῶς νοερά προσευχή. Παρακαλοῦσε τόν Κύριο και Σωτήρα μας και τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο και προστάτη του.

Και λοιπόν φαίνεται σ' αὐτόν ἡ Θεοτόκος μετά δόξης πολλῆς ὡς Βασίλισσα περικυκλωμένη ἀπό ἄρχοντας πολλούς και κρατοῦσα εἰς τάς χεῖρας της τόν Υἱόν της και δημιουργόν τῆς κτίσεως. Ὁ ἅγιος τήν ἐγνώρισε ἀπό τό περιαστράπτων γύρω Της θεῖον φῶς, ἀπό τό ὁποῖο και ἐπέισθη, ὅτι δέν ἦταν πλάνη δαιμονική, ἀλλά ἀληθινή θεία ὀπτασία και ἐμφάνεια. Καί ἀφοῦ τήν ἐχαιρέτισε μέ τόν ἀρχαγγελικόν ὕμνον, τό «Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε κεχαριτωμένη Μαρία, ὁ Κύριος μετά Σοῦ...» ἔπεσε και προσκύνησε τόν Κύριο και τή Θεοτόκο. Καί ὁ μέν Κύριος τόν εὐλόγησε, ἡ δέ Παναγία τοῦ εἶπε. «Λάβε, σεβάσμιε ἀθλοφόρε, τό χάρισμα κατά τῶν δαιμόνων. Καί κατοίκησε στους πρόποδες τῆς κορυφῆς τοῦ Ἄθω. Τό θέλημα τοῦ Υἱοῦ μου εἶναι νά ἀνεβῆς σέ μεγάλο ὕψος ἀρετῆς. Νά γίνεις διδάσκαλος και ὀδηγός πολλῶν στήν ἀρετή. Καί νά τούς σώσεις. Μετά ἡ Θεοτόκος τοῦ ἔδωκε ἄρτον οὐρανιον, ἐπειδή ἦταν τρεῖς ἡμέρες νηστικός. Ὅταν ἔβαλε τό ψωμί ἐκεῖνο στό στόμα του αἰσθάνθη μιᾶ ἄρρητη εὐωδία, εἶδε νά κατεβαίνει ἀπό τόν οὐρανό και νά τόν κυκλώνει τό θεῖο φῶς και ἄκουσε τόν ἀγγελικό ὕμνο. Ὅλα αὐτά ἐγένεσαν μέ τόση χαρά τήν καρδιά του, ὥστε παρ' ὅτι ἡ ἄχραντος Θεομήτωρ δέν ἐφαίνετο πιά, τρεῖς ἡμέρες δέν ἠθέλε νά φύγει ἀπό τήν ἁγία κορυφή. Καί τίς τρεῖς αὐτές ἡμέρες ὀλόκληρες αἰσθανόταν τήν ἴδια ἄρρητη εὐωδία και ἔβλεπε τό θεῖο ἄκτιστο φῶς. Μετά κατέβηκε ἀπό ὑπακοή. Ἀλλά ἀφοῦ παρέμεινε ἐκεῖ λίγες ἡμέρες, ξαναανέβηκε. Ἐπῆγε στό σημεῖο ὅπου ἐστέκετο ἡ πανύμνητος Εὐεργέτις τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ἐγονάτισε και ἀσπάσθηκε τό χῶμα, πού ἐπάτησε Ἐκείνη και μέ δάκρυα εὐχαριστώντας Τῆς ἐζήτησε και πάλι νά ἀξιωθῆ τῆς θείας ἐμφάνειας. Ἀλλά δέν Τήν ξαναεἶδε. Μόνο τό ἄκτιστο φῶς ξαναεἶδε και τήν θεία εὐωδία τοῦ ἁγίου Πνεύματος ξαναοσφράνθη, ὅπως και πρῶτα. Ἀπό 'κεῖ και πέρα ὁ ἅγιος ξαναανέβηκε στήν ἁγία κορυφή δύο-τρεῖς φορές. Καί τίς τρεῖς ἀξιώθηκε νά ἰδῆ και πάλι τό ἄκτιστο φῶς και νά αἰσθανθῆ τή θεία εὐωδία τοῦ Πνεύματος [\[29\]](#).

Ὁ Θεός ὅ,τι θέλει ἀγιάζει. Καί ὅπου γίνεται αἰσθητή ἡ χάρις και ἡ μεγάλη δόξα τῆς φιλανθρωπίας Του, ὁ τόπος ἐκεῖνος γίνεται γῆ ἁγία. Θυμηθῆτε, τί εἶπε στόν προφήτη Μωϋσῆ. «Λῦσαι τό ὑπόδημά σου ἐκ τῶν ποδῶν σου· ὁ γάρ τόπος ἐν ᾧ σύ ἕστηκας ἐπ' αὐτόν, γῆ ἁγία ἐστίν» [\[30\]](#).

Ἄς μή μᾶς φαίνεται λοιπόν παράξενο, πῶς ἐκεῖ πού ἐκδηλώνεται αἰσθητά ἡ ἀγάπη καί ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ, γίνεται αἰσθητή καί ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος μέ ἓνα ὑπεργήινο μοσχοβόλημα τοῦ τόπου, πού τόσοι καί τόσοι τό ἔχουν αἰσθανθῆ μέχρι καί σήμερα. Τό ὑπερφύεστατο αὐτό μοσχοβόλημα, ὅπως μαρτυρεῖ ὁ π. Ἀνδρέας στό Γεροντικό τοῦ Ἁγίου Ὁρους, πολλοί τό ἀντιλαμβάνονται σέ πολλά ἄλλα μέρη, ἀλλά καί σέ ὅλη τήν ἔκταση τῆς πλαγιᾶς, ἀπό τήν ἁγία κορυφή μέχρι τίς πέτρες καί τά βράχια, πού βρέχει ἡ θάλασσα στά Καυσοκαλύβια[31]. Εἶναι ἡ εὐωδία πού ἡ Παναγία ξέχυσε ἀπό τήν ἁγία κορυφή στίς ψυχές τῶν μαθητῶν τοῦ ἁγίου Μαξίμου σέ πιστή τήρηση τῆς ὑπόσχεσης πού ἔδωκε στόν ἅγιο Μάξιμο. Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νά ἀναφέρω, ὅτι τήν εὐωδία αὐτή ἀξιώθηκα νά τήν αἰσθανθῶ καί ἐγώ.

Ἀλλά νά τό ἐρώτημα. Γιατί ἡ κορυφή τοῦ ἁγίου Ὁρους ἔχει πιά πολλή χάρις καί δόξα; Τί ἔχει παραπάνω ἀπό τά ἄλλα μέρη τοῦ ἁγίου Ὁρους καί ἀπό τά ἄλλα ἱερά προσκυνήματα στή γῆ; Πολλά. Ὅχι ἓνα. Πολλά. Καί ὅλα θαυμαστά καί μεγάλα.

Πρῶτον, τό ὅτι εἶναι ἡ κορυφή τοῦ περιβολιοῦ τῆς Παναγίας.

Δεύτερο, ὅτι ἡ Παναγία ἔκαμε ἐκεῖ τίς πιά σημαντικές τῆς ἐμφανίσεις. Ἡ πιά σπουδαία εἶναι ἡ ἐπικύρωση τῆς σημασίας τῆς νοερᾶς προσευχῆς καί τῆς ἀποστολῆς τοῦ διδασκάλου τῆς νοερᾶς ἢ καρδιακῆς προσευχῆς γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου.

Τρίτο, τό ὅτι ἔχει τό σχῆμα τοῦ τιμίου καί ζωοποιοῦ Σταυροῦ, πού εἶναι ἡ δόξα τοῦ Χριστοῦ, ἡ δόξα τῆς ἁγίας Τριάδος, ἡ δόξα τῶν ἀγγέλων καί τῶν ἁγίων, καί ἡ δύναμη καί τό μέσο εὐλογίας ὅλων τῶν ἀγωνιζομένων.

Καί τέταρτο, εἶναι ὁ συμβολισμός τῶν μυστικῶν ἀναβάσεων στίς θεοποιούς ἀρετές, πού ὁδηγοῦν τόν ἄνθρωπο στήν κατά Χριστόν τελειότητα.

Καί γιά ὅλα αὐτά οἱ ἀγιορεῖτες τό θεωροῦν πολύ ὑψηλό νά ἀνεβῆ κανεῖς ἐκεῖ. Καί θέλουν τουλάχιστον μία φορά στή ζωή τους νά κοπιᾶσουν νά ἀνεβοῦν νά ἀγρυπνήσουν ἐκεῖ.

Ἀλλά γιά ὅλα αὐτά ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά ἀνεβαίνει ἐκεῖ νόμιμα. Κατά Θεόν νόμιμα. Δηλ. ὅπως θέλει ἡ Παναγία. Καί ὅπως ἀπαιτεῖ ὁ Σταυρός. Μέ ταπείνωση καί θυσία. Διαφορετικά, ἀντί γιά ὠφέλεια, παίρνει ζημία.

Στό βιβλίο Γεροντικό τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὁ π. Ἀνδρέας παραθέτει καί δύο τραγικές ἱστορίες γιά μοναχοῦς, πού δέν ἀνέβηκαν νόμιμα, ἀφοῦ δέν ἐπῆγαν μέ ταπείνωση.

Γιά τόν ἓνα, τόν Σάββα, γράφει, ὅτι ξεκίνησε χωρίς πόθο πνευματικό. Ἐπήγαινε, γιά νά μή ὑστερεῖ ἀπέναντι ἄλλων. Καί γιά νά πάει ἔκανε παρακοή.

Δηλ. άλλο του εἶπε ὁ Γέροντάς του νά κάμει καί ἄλλο αὐτός ἔκαμε. Ἀλλά ἀκριβῶς γι' αὐτό, στήν ἀγία κορυφή δέν βρῆκε τόν Χριστό, οὔτε τήν Παναγία οὔτε ἀγγέλους. Συνάντησε μόνο τό Σατανᾶ μεταμορφωμένο σέ ... πνευματικό. Καί ὁ Σατανᾶς «πνευματικός» τοῦ εἶπε: «Ἐγώ, εἶμαι πνευματικός. Ὅλοι οἱ ὑποτακτικοί, πού ξεθαρρεύουν καί θέλουν νά κάνουν τό θέλημα τό δικό τους, ἔρχονται σέ μένα. Σένα, μέχρι τώρα σέ σκέπαζε ἡ ἐξωτερική ὑπακοή, πού ἔκανες στό Γέροντά σου. Ἀλλά δέν πειράζει· ἐγώ εἶδα τήν **προαίρεσή** σου καί ἦρθα νά σέ εὔρω, μόνος μου». Ὁ ταλαίπωρος Σάββας ἔσκυψε νά τοῦ φιλήσει τό χέρι νομίζοντας, πώς βρῆκε ἄνθρωπο νά συνεννοηθεῖ! Καί τότε εἶδε πώς ὁ γερο-ασπρογένης πνευματικός ἦταν ὁ Διάβολος. Καί ἀπό ἐκείνη τή στιγμή ὁ ταλαίπωρος μοναχός Σάββας, λόγω αὐτοπεποιθήσεως καί παρακοῆς ἀντί νά ἀγιασθῆ καί ἀγιοποιηθῆ μέ τό ἀνέβασμά του στόν Ἄθω, ἐδαιμονοποιήθη. Γιατί, αὐτή εἶναι ἡ τραγική συνέπεια ἐκείνου πού πρέπει νά ἀνεβῆ πολύ ψηλά. Ὅτι δηλαδή αὐτός, ἂν πέσει, πέφτει τόσο οἰκτρά, ὥστε δαιμονοποιεῖται τελείως[32].

Ἐνας ἄλλος μοναχός ἐπίστευε πολύ στό λογισμό του. Νόμιζε τόν ἑαυτό του ἄρκετά ἐνάρετο καί συνετό, ὥστε νά βλέπει ποιό καί τί θέλει ὁ Θεός. Ἔτσι δέν ἔχανε τόν κόπο του νά ρωτᾶει πνευματικό. Νήστευε καί προσευχόταν, χωρίς εὐλογία. Κάθε ἡμέρα καί περισσότερο. Καί ἄρχισε νά φαντάζεται τόν ἑαυτό του σέ πνευματική κατά Θεό προκοπή. Καί ὁ διάβολος ἦρθε νά τόν συνδράμει: «Πάτερ Σπυρίδων», τοῦ εἶπε, «ὁ Θεός δέχθηκε τίς προσευχές καί τίς νηστεῖες σου σάν εὐῶδες θυμίαμα. Καί ἐπειδή εἶδε τήν προαίρεσή σου, σέ καλεῖ νά ἀνεβῆς στήν ἀγία κορυφή τοῦ Ἄθω γιά νά λάβεις καί σύ χαρίσματα, δύναμη γιά μεγαλύτερες καί περισσότερες ἀρετές».

Ὁ χαζο-ἄνθρωπος, πού φανταζόταν τόν ἑαυτό ἄρκετά ἔξυπνο, δέν κατάλαβε τίποτε. Καί ἔσπευσε νά ἀνεβῆ στόν Ἄθω. Καί ἐκεῖ εἶδε ἕνα ἐξαίσιο ὄραμα. Κάτι πού ἔμοιαζε μέ τόν Σωτήρα Χριστό μέσα σέ ἕνα ὀλοπόρφυρο χρῶμα καί γύρω του στρατιές ὄντων, γιά τά ὁποῖα σχημάτισε τή γνώμη πώς θά ἦταν οἱ ἅγιοι. Ἀνάμεσά τους ἀναζήτησε τόν προστάτη του ἅγιο Σπυρίδωνα. Μόλις ὁμως τόν διέκρινε μιά κραυγή ἐκπλήξεως ξέφυγε ἀπό τό στόμα του. «Κύριε, ἐλέησον!» Καί λέγοντας τό «Κύριε, ἐλέησον»! δοκίμασε μιά ἔκπληξη ἀκόμη πιό μεγάλη. Ὁ τάχα Χριστός καί οἱ τάχα ἅγιοι πού τόν συνόδευσαν ἐξαφανίστηκαν στό λεπτό, κυνηγημένοι ἀπό τή χάρη καί τή δόξα καί δύναμη τῆς ἐπικλήσεως τοῦ φοβεροῦ τοῖς ὑπεναντίοις ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ. Γιατί ὁ διάβολος, πού εἶχε ἀπατηλά παρουσιασθῆ ὀλόφωτος, δέν ἀντέχει στό ἄκουσμα τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ἔστω καί ἂν τό προφέρει κανεῖς σάν νά ἦταν ἐπιφώνημα.

Ὅπως ἐξηγοῦσε ἀργότερα ὁ ἀγαθός μοναχός, πού ἀπό ἐκείνη τή στιγμή, γιά νά ἀξιωθῆ συγχωρήσεως καί νά σωθῆ, ἔκανε τή μετάνοια, τήν ταπείνωση καί τή ὑπακοή μοναδικό στόχο στή ζωή του, εἶχε ἰδῆ τόν ἅγιο Σπυρίδωνα, μέ μιά σκούφια πολύ πιό μεγάλη ἀπό ὅπως τόν βλέπομε στίς ἅγιες εἰκόνες του[33].

3. Τό μήνυμά της στήν Ἐκκλησία καί στό Γένος μας

Γιά τούς Ρωμιούς ή κορυφή τοῦ ἁγίου ὄρους ἔχει καί μιὰ ἄλλη μυστική ὑπόθεση.

Ἡ κορυφή τοῦ Ἄθω εἶναι τό μοναδικό μέρος τῆς Ἑλλάδος, ἀπό ὅπου σέ καιρό αἰθρίας, φαίνεται τό πνευματικό κέντρο τῆς φυλῆς μας, ἡ Κωνσταντινούπολη. Αὐτό εἶναι σπουδαῖο καί συμβολικό ἀπό δύο πλευρές. Γιά νά μή σβήνει μέσα στή ψυχή μας, ὅτι πατρίδα μας καί κέντρο μας εἶναι ἡ Κωνσταντινούπολη, πρέπει μέσα μας νά ἔχουμε αἰθρία, δηλ. φῶς πίστεως Θεοῦ καί καθαρότητα ἀπό τή σκοτεινή συννεφιά τῶν παθῶν. Ἀκόμη συνειδητοποιοῦμε πῶς, γιά νά βλέπει κανεῖς τήν Κωνσταντινούπολη πνευματικά, πρέπει νά στηρίζεται στό Σταυρό. Στό Σταυρό, πού ἡ Κωνσταντινούπολη μέχρι τό 1453 στεκόταν γονατιστή μπροστά Του καί εἶχε δόξα της τό Σταυρό, ἐνῶ ἀπό τότε, πού σύμφωνα μέ τή διδασκαλία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἄρχισε ἡ βασιλεία τοῦ ἀντιχρίστου στή γῆ [\[34\]](#), ἡ Κωνσταντινούπολη ἄλλαξε θέση. Ἀνέβηκε στό Σταυρό. Σταυρώθηκε ἡ ἴδια. Καί μαζί της τό Γένος μας. Μέχρι σήμερα.

Τί λέτε; Ἦταν ποτέ δυνατό νά καταλάβαιναν τίποτε ἀπό τό μυστικό καί ἀπόθετο κάλλος τῆς Ὁρθοδόξου σκέψης καί ζωῆς, καί γενικά ἀπό τό μεγαλεῖο τοῦ γένους μας, ἐκεῖνοι πού τό μετέβαλαν μέ τήν ἰδεολογία καί τήν πολιτική τους σέ μιὰ πνευματικά ὑπανάπτυκτη κομπλεξική χώρα, πού ἔχει ἀνάγκη νά μιμηθῆ τά προοδευμένα ἔθνη καί μάλιστα βαθμηδόν, γιατί δέν ἦταν ἄξιο νά τό κατορθώσει μέ μιᾶς [\[35\]](#);

Καί τότε μέν, τό 1821, εἶχαν καί λίγο δίκιο. Εἶχαν τόν ἐνθουσιασμό πού δίνει ἡ αὐταπάτη. Σήμερα ὅμως ὅλος ὁ κόσμος ἔχει ἀντιληφθῆ, ὅτι βρίσκεται στήν χειρότερη παρακμή. Ἐκεῖ τήν ἔφερε ὁ λεγόμενος εὐρωπαϊκός πνευματικός πολιτισμός. Σέ ἀνατολή καί δύση. Γι' αὐτό καί οἱ ρῶσοι Σολζενίτσιν καί Σαχάρωφ σάν τήν πιό μεγάλη συμφορά καί καταστροφή τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ θεωροῦν τήν ἀποκοπή του ἀπό τή βυζαντινή παράδοση. Καί μεγαλύτερο ὀλετήρα τῆς Ρωσίας θεωροῦν τόν κατά τούς εὐρωπομανεῖς «Μέγα», δηλ. τόν Τσάρο Πέτρο Α', πού ἐξευρωπαϊῖσε τή χώρα του.

Σήμερα ἐμεῖς συνειδητοποιοῦμε, πῶς τό ἅγιο Ὅρος εἶναι ἡ πιό οὐσιαστική συνέχεια τῆς πατρικῆς κληρονομίας. Εἶναι ἡ ζωντανή βίωση τῆς πατερικῆς μας σκέψης, πού εἶναι πιό σωστή ἀπό τήν ἀρρωστημένη εὐρωπαϊκή σκέψη, πού ἀγνοεῖ τή σχέση σώματος καί ψυχῆς, ταίζει μέ ἄνεση τόν ἄνθρωπο μέ πορνεία καί ἀκολασία, καί μετά ἀπορεῖ γιατί δέν ἔχει καί πνευματική προκοπή!...

Ἰδού τί λέγει ἕνας ρωμιός καλόγερος ὁ Κάλλιστος Ἀγγελικούδης, κριτικάροντας τόν Θωμᾶ τόν Ἀκινάτη:

«Ἐως ἂν θεωρητικός τις ἦ τοῦ ἐν τοῖς ὄρατοῖς ἐμφαινομένου κάλλους, φυσικός τις ἦ καί φυσιολόγος προσαγορεύεται, ὡσπερ καί οἱ Ἕλληνες, οὐς ὁ

Θωμάς φιλοσόφους καλεῖ. Ἐπειδὴν δέ ταῦτα ὑπερβῆ, ὥσπερ οἱ τῆς πίστεως υἱοὶ χριστιανοί, καὶ αὐτῷ παραστῆ τῷ Θεῷ, καὶ ἀπὸ τοῦ τοῖς οὖσι κάλλους ἐπὶ τό ὄντως καλόν καὶ ἐράσμιον ἀναδράμη, οὗ ἡ θεὰ μόναις ταῖς καθαραῖς καρδίαις ἐμφαίνεσθαι πέφυκε, τότε ἐπὶ τὰ τῆς θεολογίας ἀνώτερα προκόψας καὶ ἐποπτικός γενέσθαι δύναται[36].

Στό Ὅρος ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἕνας. Καὶ ἐνιαῖος! Καὶ προσπαθεῖ νὰ βάλει τάξη στὸν ἑαυτό του, ὥστε οὔτε νὰ γίνεи δύο χωριστὰ μέρη, σῶμα καὶ ψυχὴ, ξένα μεταξύ τους, ἀντίθετα στοὺς πόθους καὶ στόχους καὶ ἀνάγκες τους, οὔτε νὰ σβῆσει τό ἕνα γιὰ χάρη τοῦ ἄλλου, ὅπως κάνουν οἱ ὑλιστές. Ἡ τοποθέτηση αὐτῆ εἶναι καὶ ψυχολογικά, καὶ βιολογικά, **καὶ ὑλιστικά ἀκόμη**, καὶ βεβαίως **καὶ πολὺ περισσότερο θεολογικά, σωστή**. Ἡ Γραφή μάλιστα μόνο αὐτῆ δέχεται, ἀφοῦ μᾶς λέγει, πῶς μόνο τό ἅγιο Πνεῦμα, ὁ ζῶν λόγος τοῦ Θεοῦ, δικνεῖται «ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν»[37], δηλ. σώματος.

Οἱ Μοναχοὶ ξέρουν καὶ πιστεύουν, ὅτι «ἡ ψυχὴ τοῖς ἔξωθεν σχήμασιν εἴωθε συµμεταβάλλεσθαι καὶ πρὸς αὐτὰ τυποῦσθαι»[38]. Οἱ Ὁρθόδοξοι μισοῦν τὸν πιετισμό, δηλ. τὰ ἐξωτερικά ἔργα, πού εἶναι ἀποσυνδεδεμένα ἀπὸ τὸν ἕσω ἄνθρωπο. Ὁ Ὁρθόδοξος μοναχὸς ζῆ τὴν παράδοση τῶν πατέρων γιὰ τὴ σχέση καὶ ἀλληλεπίδραση μεταξύ πράξεων τοῦ σώματος καὶ τάσεων τῆς ψυχῆς· μεταξύ παθῶν καὶ ἡδονῶν καὶ καθαρότητος ψυχῆς· ἐνεργειῶν σωματικῶν καὶ νοῦ, συναισθημάτων, θελήσεως, ἀποφάσεων· μεταξύ πράξεως καὶ θεωρίας. Ἡ τοποθέτηση αὐτῆ εἶναι ἡ σωστή, ἡ φυσικὴ, ἡ ἀνθρώπινη. Εἶναι αὐτονόητη καὶ εὐκολονόητη. Ὅσο κι ἂν ἔχει ὁ ἄνθρωπος μολυνθῆ ἀπὸ τὰ συνθήματα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ, πού ξεχωρίζει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τό σῶμα, τό καταλαβαίνει χωρὶς κόπο. Γι' αὐτό καὶ σπάνια φεύγει ἄνθρωπος ἀπὸ τό ἅγιο Ὅρος, χωρὶς νὰ ἔχει σέ κάποιο βαθμὸ θέσει ὑπὸ ἀμφισβήτηση τὴν ἀξία τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ πατερικὴ μας παράδοση ξέρει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν γεννιέται ἠθικά ἀκίνητος. Ὁ ἄνθρωπος δέν γεννιέται. Γίνεται. Μέ τὸν ἀγῶνα του γιὰ ἁγιασμό. Καὶ μέ τὸν ἀγῶνα του προχωρεῖ συνεχῶς πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὴν κορυφὴ τοῦ Ἄθω, τῆς ἀγιότητος. Γι' αὐτό κοπιοῦν οἱ μοναχοί. Ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς εἶπε: «Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ Πατήρ, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν πολὺν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη»[39].

«Καθαιρόμενος ὁ νοῦς, ἀπὸ τῆς καθάρσεως μεταβαίνει εἰς φωτισμόν, καὶ ἀπὸ τοῦδε ἤκει εἰς τὴν τελειότητα. Εἰ μὴ μεταβολὴ ἔστιν αὕτη ἡ κίνησις, ταύτὸν ἔσται κάθαρσις καὶ φωτισμός καὶ τελείωσις. Ἀλλὰ τοῦτο, σωφρονοῦσι, καὶ μακρόθεν ἄτοπον φαίνεται[40]».

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐκεῖνοι, πού ζοῦν στό ἅγιο Ὅρος ἔχουν κάμει τὴν πορεία πρὸς τὴν τελείωση, μοναδικό τους ἔργο, τό ἅγιον Ὅρος εἶναι σχολεῖο Ὁρθοδοξίας. Καὶ τὰ θαύματα τῆς κορυφῆς του δείχνουν, ὅτι πρέπει σέ

Ὁρθοδοξία νά ἀναβαίνωμε μέ τήν ἄσκησι, καί ὄχι νά κατεβαίνωμε μέ τίς μάταιες διαμάχες γύρω ἀπό γενεαλογίες καί ζητήματα, πού μόνο μᾶς βλάπτουν, γιατί μᾶς ἀποτραβοῦν ἀπό τό κύριο ἔργο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Τ Ο Χ Ρ Ε Ο Σ Μ Α Σ

Τό ἅγιο Ὅρος εἶναι ἡ ἀκρόπολι τοῦ πατερικοῦ πνεύματος, τῆς πατερικῆς διδασκαλίας καί τῆς πατερικῆς ζωῆς. Εἶναι ἡ Ἀκρόπολι τῆς Ὁρθοδοξίας. Τό τελευταῖο ὄχυρό. Καί γύρω του γίνεται πόλεμος τραχύς γιά τήν ἄλωσή του.

Τό πολεμάει ὁ διάβολος μέ τά ὄργανά του καί ἀπό μέσα καί ἀπό ἔξω. Ἀπό μέσα, τάχα γιά τά ὑψηλότερα ἰδανικά, γιά μιά κατά τή δική τους ἀντίληψη ἔννοια Ὁρθοδοξίας, μέ τήν καταφρόνησι τῆς μεγάλης ἀρετῆς τῆς ταπεινώσεως καί ὑπακοῆς, δηλ. τῆς μή ἐμπιστοσύνης στήν γνώμη καί τό θέλημά τους. Ἔτσι ὁ σατανᾶς κατόρθωσε, ὅπως καυχῆθηκε μέ τό στόμα μιᾶς δαιμονισμένης στόν ἅγιο Γεράσιμο Κεφαλληνίας λίγο πρί τό 1924^[41] ὅτι θά μεταβάλει τό κάθε μοναστήρι σέ μητρόπολι, τήν κάθε σκήτη σέ Σύνοδο, καί τήν κάθε καλύβη σέ Πατριαρχεῖο. Δηλ. μέ τήν ἐνέργεια τοῦ διαβόλου οἱ μοναχοί ἀπέριψαν τήν ταπείνωσι καί τήν ὑπακοή, ἀμέλησαν γιά τό ἔργο τοῦ ἁγιασμοῦ καί τῆς προσευχῆς, καί ἀγωνίζονται, ἢ μᾶλλον παρηγοροῦνται, ὅτι ἀγωνίζονται γιά τήν περιφρούρησι τῆς πίστεως. Αὐτοί εἶναι οἱ «ζηλωτές». Καρπός τῆς ἐνέργειας τοῦ διαβόλου. Διάλυσι τοῦ ἁγίου Ὅρους.

Ἀπό ἔξω ὁ διάβολος πολεμάει μέ τόν Οἰκουμενισμό, δηλ. μέ τήν δυτικίζουσα θεολογία, πού δέν βλέπει διαφορά οὐσίας μεταξύ Ὁρθοδοξίας καί Δυτικῶν (Καθολικῶν καί Διαμαρτυρομένων) καί γι' αὐτό βρίσκει πολύ ἀπλό πρᾶγμα τήν τυχόν ἔνωσι. Γιά νά παίρνουν τά ἐπιχειρήματά τους κῦρος, οἱ μέντορες τοῦ οἰκουμενισμοῦ, διακηρύττουν ὅτι ἡ θεολογία συνεχῶς... ἐξελίσσει καί... προοδεύει! Καί ὅτι οἱ ἅγιοι Πατέρες δέν ἦσαν καί πολύ... σπουδαῖοι. Οὔτε δημιουργοῦν γιά τήν Ἐκκλησία καί τήν Ὁρθοδοξία δέσμευσι! Αὐτά βέβαια **ἐντελῶς ξένα** στό πνεῦμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Σ' αὐτούς χρειάζεται ἄμυνα μέ τό πνεῦμα τῶν ἁγίων καί τοῦ ἁγίου Ὅρους. Τήν ἄμυνα ἐκφράζει ὁ ἅγιος Νικηφόρος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, μέ τά ἑξῆς λόγια, πού διατυπώνουν ἀντιθετικά τίς δύο ἀβυσσαλέα διαφορετικές τοποθετήσεις: «Οὔτοι, τούς ὁσίους καί θεοφόρους πατέρας ἡμῶν κατεξευτελίζουσι καί φαυλίζουσι, μηδέν φάσκοντες διαφέρειν αὐτούς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐν τε δόξῃ (στίς γνώμες τους) καί ἀρετῇ. Σοφούς δέ ἑαυτούς χειροτονοῦσι οἱ σαρκοφιλόσοφοι, καί θεολόγοι ἀξιοῦσι καλεῖσθαι παρά τῶν ἰδίων μαθητῶν οἱ κενολόγοι, καί χρυσόστομοι οἱ αἰσχρόστομοι». Τά λόγια αὐτά δέν χρειάζονται ἐπεξηγήσεις. Οὔτε ἰδιαίτερο κόπο γιά νά καταλάβει κανεῖς, τί λένε σέ πολλούς σύγχρονους θεολόγους.

Ἕνας ἄλλος ἐχθρός τοῦ ἁγίου Ὅρους εἶναι ἡ πολιτική, πού τό βλέπει σάν

τόπο πού μπορεί νά αξιοποιηθῆ τουριστικά γιά τήν εἴσοδο συναλλάγματος στή χώρα. Αὐτό ὅμως θά ζημιώσει πολύ τή χώρα, τό γένος μας καί τήν Ὁρθοδοξία, γιατί ἔτσι θά πέσει τό τελευταῖο ὄχυρό τοῦ πατερικοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος, ἀπό τό ὁποῖο πρέπει νά ξεχυθεῖ τό φῶς στή χώρα μας καί σ' ὄλο τόν κόσμο. Σ' αὐτούς ὑπενθυμίζομε μόνο τά λόγια τοῦ Πινδάρου: «Ἔστι δέ φύλον ἐν ἀνθρώποισι ματαιότατον/ ὅστις αἰσχύνων ἐπιχώρια παπταίνει τά πρόσω/ μεταμώνια θηρεύων ἀκράτοις ἐλπίσι»[\[42\]](#).

Ἐμεῖς ἄς ἀγαπᾶμε τό ἅγιο Ὄρος. Καί ἄς ἀγωνισθοῦμε νά διατηρηθῆ. Τότε σιγά-σιγά τό φῶς τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως, πού ἔχει νικηθῆ στόν «κόσμο»[\[43\]](#), θά ὑπάρχει ἐλπίδα ὅτι θά ἀνακτήσει ἕδαφος πρῶτα στή χώρα μας καί μετά σ' ὀλόκληρο τόν κόσμο, ἀφοῦ «μεγάλη ἡ ἀλήθεια καί ἰσχύει παρά πάντα».

[\[1\]](#) Ἡ ἀρχή αὐτή εἶναι πολύ βασική. Εἶναι ἡ ἔμπρακτη προσπάθεια ἀποφυγῆς τῆς ὑποκρισίας. Εἶναι σύμφωνη μέ τά λόγια τοῦ Κυρίου: «Ὁ ποιήσας καί διδάξας μέγας κληθήσεται».

[\[2\]](#) Ἁγίου Θεολόγου, Λόγος ΚΖ' (Θεολ. Α', 3). Συνιστοῦμε σ' ἐκείνους πού θέλουν νά ἀποκτήσουν λίγη ὀρθόδοξη αὐτοσυνειδησία τή μελέτη τῶν Θεολογικῶν λόγων τοῦ ἁγ. Γρηγορίου.

[\[3\]](#) Ἁγίου Γρηγορίου, ἔ. ἀ. Λόγος ΚΗ' (Θεολ. Β' 2).

[\[4\]](#) Β' Πέτρου 1,16-18

[\[5\]](#) Τά λόγια αὐτά εἶναι πολύ σκληρά. Εἶναι ὅμως σωστά. Οἱ Λατίνοι ἐξεκίνησαν ἔχοντας τήν ἴδια πίστη μέ ἐμᾶς. Σήμερα οὔτε πίστη ἔχουν πιά τήν ἴδια, οὔτε ἦθη. Θεωρώντας χρέος τους νά συμμορφώνωνται κάθε ἐποχή μέ τό πνεῦμα

της για λόγους ιεραποστολικούς κατάντησαν τήν θεολογία τους καί τήν
ἐκκλησιαστική τους ζωή περιπατητική.

[6] Β' Πέτρου, 2, 22

[7] Παν. Σούτσου, Ὀδοιπόρος, Ἀθήνα 1831

[8] Δίον καί Ἀκρόθως, ὠνομάζονταν τά πολισμάτια ἐκεῖνα

[9] Εἰκόνα τοῦ ἀπείρου πλούτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους σέ μουσειακό ὑλικό μάς
δίνουν οἱ μεγαλειώδεις τόμοι τῆς Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν, πού φέρουν τόν τίτλον
«Θησαυροί τοῦ Ἁγίου Ὄρους» καί παρουσιάζουν μόνον τίς μινιατοῦρες τῶν
χειρογράφων κωδίκων του.

[10] Ἁγίου Αὐγουστίνου, In Joannis Evangelium Tractatus XXXIV, 2

[11] Ἰωάν. 15, 8-15

[\[12\]](#) Λουκ. 18, 18-30

[\[13\]](#) Ίώβ 40, 6. Τό χωρίον αυτό τό τονίζουν πολύ οί άγιοι πατέρες, γιά νά δείξουν πόσο μεγάλη καί ψυχώλεθρος είναι ή σημασία τών σαρκικῶν ήδονῶν, ιδίως τών υπό τήν γαστέρα.

[\[14\]](#) Ίωάννου Σιναΐτου, Κλίμαξ Λόγος Α, ι'.

[\[15\]](#) Α΄ Κορ. 2, 14-15

[\[16\]](#) Εύλογίου Κουρίλλα, Ίστορία τοῦ Άσκητισμοῦ, Θεσσαλονίκη 1929, σελ. 28

[\[17\]](#) Άββᾶ Μακαρίου λβ΄

[\[18\]](#) Β. Menthon, Μοναστήρια καί άγιοι τοῦ Όλύμπου τῆς Βιθυνίας, Θεσσαλονίκη 1980, σελ. 163. Άνάλογο περιστατικό βρίσκουμε καί στο Γεροντικό (Άββᾶ Μακαρίου β΄)

[19] Ἐν Εὐλογίου Κουρίλλα, ἔ.ἀ. σελ 29

[20] K. Holl, Das Griechische Mönchtum

[21] Ἁγ. Ἰωάννου Κλίμαξ, λόγος κστ´, κγ.

[22] Θεοκλήτου Μοναχοῦ Διονυσιάτου, Μεταξύ Οὐρανοῦ καί γῆς, ἔκδ. Δ´, σελ. 242

[23] Οἱ Ἅγιες Γραφές σάν περιγραφές καί μαρτυρίες περί τῆς Θείας Δόξης, ἔχουν μέσα τους ἕνα κάλλος «μυστικό» ἢ «έναποκείμενο» ἢ «κεκρυμμένο» ἢ «ἀπόθετο». Ὁ ἅγιος Γρηγόριος μᾶς λέγει, ὅτι τό ἀπόθετο κάλλος ἀξιῶνεται καί βλέπουν, ἐννοοῦν καί καρποῦνται μόνον ὅσοι μελετοῦν τίς Ἅγιες Γραφές «μή ραθύμως», «μηδέ παρέργως», ἀλλά «διασχόντες τό γράμμα» προσπαθοῦν νά «παρακύπτουν εἴσω». Μόνον αὐτοί καταυγάζονται ἀπό τόν φωτισμό τῆς θείας γνώσεως (Ἁγ. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος ΛΑ´ (Θεολ. Ε´) 21).

[24] Μέγας Συναξαριστής, τ. ΣΤ´, ἔκδ. Γ´, σελ. 151

[25] Οἱ Ἰουδαῖοι ἐπίστευαν, ὅτι ἡ καταγωγή τους ἀπό τόν Πατριάρχη Ἀβραάμ τούς εἶχε καταστήσει ἀγαπημένους τοῦ Θεοῦ μέ βέβαιη τή σωτηρία. Ὁ

Χριστός, για να τους δείξει, ότι έξηγοῦσαν πολύ στραβά τις προφητείες, τους εἶπε: «Μή ἄρξησθε λέγει, ὅτι πατέρα ἔχομεν τόν Ἀβραάμ δύναται γάρ ὁ Θεός καί ἐκ τῶν λίθων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ». Καί ἕνας ἅγιος γέροντας τοῦ Γεροντικοῦ ἐπέπληξε ἀμόναχους μοναχοῦς τῆς ἐρήμου μέ τά λόγια. «Ἀδελφοί, μή μολύνωμεν τόν τόν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐκαθάρισαν ἀπό τῶν δαιμόνων».

[26] Τσετβέρικωφ Σεργίου, Στάρετς Παΐσιος Βελιτσκοφσκι, Παρίσι 1976, σελ. 77 (ρωσσ.).

[27] Χαιρετισμοί τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, οἶκος κγ´

[28] Ὁ τίμιος Σταυρός εἶναι ἡ πῖο μεγάλη εὐλογία, τιμή καί εὐπρέπεια. Ὅπου ὁ Σταυρός, ἐκεῖ τιμή, δόξα, εὐλογία, εὐπρέπεια, δύναμη, ἁγιασμός.

[29] Μέγας Συναξαριστής, τόμος Α´, σελ. 260-261, καί Εὐλογίου Κουρίλλα, ἔ.ἀ. σελ.

[30] Ἐξόδου 2, 5.

[31] Ἀνδρέου Μοναχοῦ, τό Γεροντικό τοῦ Ἁγίου Ὁρους, Ἀθῆναι 1979, σελ. 163

[32] Ξν. ά. σελ. 66-71

[33] Ξ. ά. σελ. 125-130.

[34] Όμιλία εις τό Β΄ Θεσσ. 2, 6-7 P.G. 62, 486. «Ή άρχή ή Ρωμαϊκή, όταν άρθή έκ μέσου, τότε ήξει έκείνος», δηλ. ό αντίχριστος.

[35] Τίς ιδέες αυτές ένστερνίζονταν σχεδόν όλοι έκείνοι πού ειχαν κάποια βαρύτητα στόν άγώνα (Κοραής, Κολοκοτρώνης κ.λ.π.) και έτσι κατεδικάσθη τό Γένος μας στην κομπλεξική νοοτροπία, νά νομίζη τον έαυτόν του άδικημένο και νά θέλει νά μιμηθῆ τά ξένα «προηγμένα» έθνη. Διέφεραν μόνο στόν τρόπο, πού ήθελαν «νά γίνει ή Έλλάδα φράγκικο». Άλλοι τό ήθελαν νά γίνει άπότομα και άλλοι μέ ρέγουλα!

[36] Καλλίστου Άγγελικούδη, Κατά Θωμά Άκινάτη, υπό Στυλ. Παπαδοπούλου, Άθήναι 1970, παράγρ. 138, σελ. 85.

[37] Έβρ. 4, 12

[38] Ἰωάννου, Κλίμαξ, Λόγος ΚΕ, νδ´

[39] Ἰωάννου 15, 5,16

[40] Καλλίστου Ἀγγελικούδη, ἔ. ἀ., παράγρ. 195, σελ. 110

[41] Ἀνδρέου Μοναχοῦ, ἔ. ἀ. σελ. 153

[42] Πινδάρου, Πυθιονικός Γ, ἐπ. α´

[43] Ἡ λέξη «κόσμος» μέ τή θεολογική της σημασία καί ἔννοια. Σάν τό ἀντίθετο καί ἀντίπαλος τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.